

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

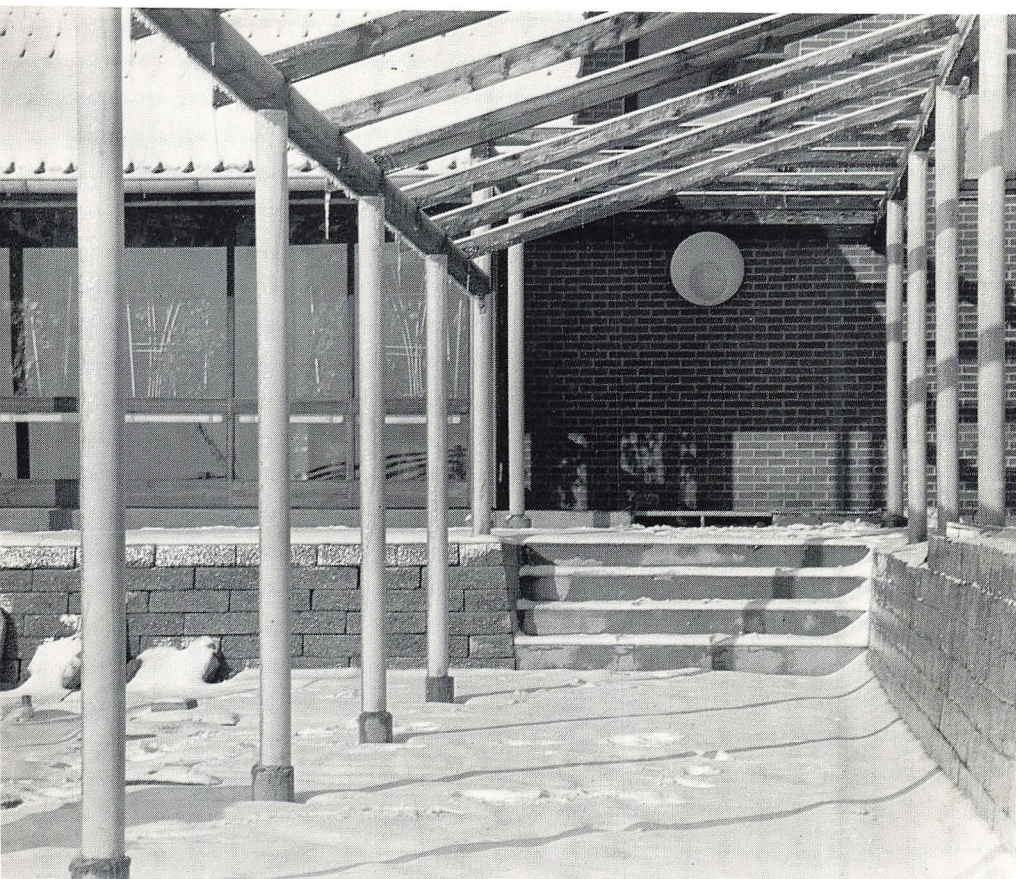
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Pergolaen ved gymnastiksalsindgangen

NISSUMSKE ÅRBØGER

1963

Nissumske årbøger

Udgivet af

Nr. Nissum Seminariums Elevforening

Under redaktion af

BØRGE JAKOBSEN (III)

KRISTIAN MADSEN (26)

ANDERS STOKHOLM FRANDBEN (39)

AKSEL BJØRNKJÆR (53)

SØREN PORUP (47)

(ansvarshavende)

1963

Indholdsfortegnelse

Året, der svandt. Tale ved årsmødet. Af rektor E. Høgel	3
Lærer H. J. Hansen. Af lektor Gunner Eriksen (43)	7
Alex. Koch. Seminarielærer gennem 25 år	17
Betragtninger over et broget billede. Af seminarieelev Børge Jakobsen, III kl.	22
Den nye kommuneskole i Nr. Nisum. Af lektor Alex. Koch (28)	26
Tale ved elevfesten 14. november 1962. Af lektor Johs. Hejbøl (21)	30
Diskrete hentydninger. Udvalgte tegninger fra elevfesten 1962. Af forskellige semelever	34
Tale ved elevfesten 15. november 1962. Af lektor Gunner Eriksen (43)	36
Skoleforhold på Taiwan (Formosa). Af missionær Stinne Olivarius (55)	39
Indtryk fra en Grækenlandstur 1963. Af seminarieelev Jørgen Elper Hansen, III kl.	45
Chicago til nabo. Filmundervisning, klip. Af Leif Ray Olsen (59)	52
Seminariets nye lejrskoleordning. Af lektor Sv. E. Abrahamsen (39)	55
Geografiekursioner i vore dage. Af adjunkt M. Walther	59
Seminariets praktikordning — tanker og realiteter. Af adjunkt E. Fønsmark (43)	62
Seminariets donorkorps. Af adjunkt M. Walther	65
Privat kollegiebyggeri	66
Foredrag, møder og fester skoleåret 1962-63	68
Minutportrætter	70
Dimission 15. juni 1963. Tale af rektor E. Høgel	73
Årets dimittender. Ved lektor Søren Porup (47)	79
Af årets dagbog. Ved J. Søndergaard Jacobsen (06)	84
Regnskab 1963 Nr. Nisum Sem.s Elevforening. Ved kassereren, lærer M. P. Sørensen	86
Foreningsmeddelelser. Ved formanden, lektor Alex. Koch	87

Året, der svandt

Tale ved årsmødet
24. september 1963

Af rektor E. Høgel

Nr. Nissum sem. har i det forløbne år på en række punkter gennemløbet den forudsete bane, på andre er løbet blevet til stilstand, hvad der ikke var forudset. Med det sidste tænker jeg selvfølgelig på byggeriet, hvor ministeriet bibragte os en overraskelse af de helt store og ubehagelige. Vi havde endogså igangsætningstilladelse hjemme og ministeriet havde bibragt os den opfattelse, at man der ville arbejde for at skaffe hul i byggestoppet også for det biologiske institut, så det også kunne komme igang i år. Ministerialembetsmandens sidste ord i foråret var disse til lrsf. Stentsøe: »Nu ligger det hele godt. Sørg endelig for, at byggeriet ikke går istå.« Næste træk var så, at vi fik et møde i ministeriet, hvor alt blev taget fra os – også de tilladelser, vi allerede havde – og, hvad der var det allerværste: Vi blev faktisk også frataget al ære og hæderlighed. Det var en tung dag. Hvad der så videre er sket, skal jeg ikke her referere. Det vil nok komme frem i en anden sammenhæng. På 6 punkter lever vi nu meget trangt på gr.a. denne standsning: 1) Faget biologi har uforsvarlige kår at arbejde under. Det går ud over eleverne, lærerne og materiellet. 2) Køkkenpersonalet arbejder under uforsvarlige forhold, når disse forhold skal vare i flere år. Vi disponerede jo kun for et lille år, da vi indrettede det nuværende nødkøkken. Kapaciteten er også for lille. 300 får kosten nu på Borgen, men et forbud mod fremstilling af middagsmad i kollegiernes thekøkkener ville på det nærmeste fordoble behovet for middagsmad på Borgen. Derfor må vi stadig finde os i en for hård behandling af disse thekøkkener. 3) Musikfolkene er også at beklage. De mangler i høj grad ombygning af hjørnebygningen, så øverummenes antal kunne udvides og de øvrige lokaler bringes i en mere hensigtsmæssig stand. 4) Matematik er et kælderfag, som ved

okkupation af dette kælderrum bedrøver spejderne. Dem er der vist mellem et og to hundrede af. 5) Regning har for lille et lokale. Geografien ville meget gerne have dette lokale lagt ind til sig, når blot regning kunne flytte til det ventede biologiske institut. 6) Sidst men ikke mindst mangler vi på det skrækkeligste festsalen.

Ellers har vi som planlagt oprettet fire 1. klasser i sem. Det skete ganske vist ikke uden et brag, som endnu klinger i vore øren. Vort præparandmateriale holdt ikke. Vi måtte sende langt flere væk procentuelt, end vi plejer. Også tilgangen af folk til begrænset prøve svigtede. Ikke i antal og tilsyneladende kvalitet. Men 80 % af de prøvede dumpede, så vi som slutresultat kom til at mangle 5-6 elever til 1. klassetrin. Det skal vi meddele centraladministrationen, som så publicerede det med det resultat, at hele Danmarks bestand af unge, der havde bestået optagelsesprøven ved et seminarium, men ikke var kommet ind, faldt over os. Mon ikke vi fik 4-500 henvendelser på et par dage? Både telefonvæsenets personale, vore egne kontordamer og vi hjemme blev tromlet helt flade. Den omgang går vi ikke frivilligt med til mere. Vi tog kun nogle få stykker, som de pågældende seminariers rektorer direkte bad os om at tage. For at undgå gentagelsen har jeg så øget antallet af elever i vore fem præparandklasser til 36 pr. stk. Jeg har ikke kunnet gøre det uden visse samvittighedsskrupler. Sådanne klasser er altfor store. De svage elever kommer for lidt i kontakt med lærerne. Tænk blot på vore FF-ere. De har aldrig haft fremmedsprog før her og aldrig matematik. Alligevel skal de på 15 mdr. nå et standpunkt i disse fag svarende til realeksamens. De trænger til at blive hørt af sig selv og læreren tit i disse fag. Nu går det dem som de svageste smågrise i et kuld, hvor der er for mange til soens patteantal (undskyld sammenligningen, hvis De ikke finder den smagfuld). Det betyder så igen, at de omkommer undervejs til optagelsesprøven, får for lille kvotient. Jamen, er det ikke en naturlig udvælgelse, som sparer lærerråd og rektor for at skære bort? Nej, ikke uden videre. Der kan udmærket bl. dette elevmateriale være meget gode læreremner. Det afgøres virkelig ikke alene af, om de er så kvikke på disse felter, at de uden ordentlig undervisningshjælp på rekordtid kan tage en pæn eksamen i fag, de før slet ikke havde haft berøring med. Da vi altså synes at skulle have mindst 180 præparander selv, mener jeg, at vi i stedet for 5 gange 36 elever bør stile hen imod 6 gange 30. Det skal så afklares af vort lærerbehovsudvalg, hvordan vi lærermæssigt kan magte det øgede timetal og forstørrede lokalekrav. Jeg tror, det må kunne ordnes.

På dette trin er det ikke så vanskeligt at skaffe kvalificeret lærerkraft.

Her er nu 417 elever i sem. og 180 elever i præp. Til februar, når forkursus starter igen, vil der derfor antagelig være 660 elever her. Antallet vil så stige med en klasse mere hvert år i tre år. Maksimumtallet vil så om 3½ år blive ca. 770 elever. Værelsessituationen er i dag god. Der er vel kommet over 150 nye værelser til og flere er planlagt eller under bygning. Vi kan klare behovet et stykke tid. Nøden vender vel først tilbage, når 3. klassetrin ikke længere skal ud at vikariere i den tid, vore førkursusfolk kommer ind. Priserne på de nye værelser er ret høje – 1500 om året + varme og lys. Byggepriserne nødvendiggør disse takster. Love om kollegiebyggeri i stor stil (10.000 vær. for hele landet) omtalt i pressen kan gøre mig lidt urolig på dette punkt. Hvis de seminarier, der ikke har kollegier, nu får dem med statsstøtte, kan de konkurrere os ud. Jeg kender dog ikke disse love, og måske vil »den milde inflation« ret hurtigt gøre vore kollegieejere konkurrencedygtige. Hvem ved.

Nr. Nissum kommune investerer rundt om os i fortove, kloaker, gadelys, omkørselsvej osv. til randen af sin formåen. Det er vi meget taknemmelige for. Mon ikke bestyrelsen med Mads Høgsgaard ved den lejlighed i spidsen bør takke Mads Høgsgaard som sognerådsformand og bede ham bringe takken videre til de andre medlemmer i sognerådet? Ved samme lejlighed kunne man også takke for den nye øvelsesskole oppe ved kirken, hvor der også er taget hensyn ved bygningens udformning til, at den netop skal være øvelsesskole samtidig. Vi er også taknemmelig for et godt samarbejde med øvelsesskolen til daglig. Der er med godt sind blevet overvundet en og anden vanskelighed, som vi måtte volde. Nå, kommuneskolen nyder nu også godt af os – vel mest ved det tilskud af lærer- og lærerindekraft, den bliver til del ved, at vi ligger her. Det må kunne blive en virkelig god skole deroppe.

Nord for os har vi plantet en hel lille skov. Lektor Abrahamsen har projekteret den, ledet arbejdet sammen med Hedeselskabet, og arbejdet er for en del udført som frivilligt arbejde af eleverne. Efterplantning, randplantning og græssåning skal gøres nu i disse dage, så er den for så vidt færdig. Den vil sikkert blive os til megen glæde. Samtidig ligger dens jord som reservebyggejord for seminariet. Der bygges i øjeblikket på seks lærervillaer og en er fuldført i årets løb. Dermed bliver der påny plads i seminariets lærerlejligheder og – evt. mulighed for at nedrive den kondemnerede bygning, Arken, hvori der p.t. bor to lærerfamilier.

M.h.t. den daglige drifts pædagogiske side er der for år tilbage kommet en lov, der hedder bemyndigelsesloven. Den skaffer adgang for seminarierne til det, vi før kaldte »forsøgsvirksomhed«. Tanken har været at indvinde erfaringer, som kunne komme den nye uddannelseslov til gode. Jeg har bestemt og afgjort ikke villet bruge denne lov her – og der har heldigvis ikke hos lærerne været noget stærkt ønske om det heller. De seminarier, der udnytter den, samt folkeskolen har haft så store sorger deraf, at man så småt venter en demarsch fra Danmarks Lærerforening overfor ministeriet i den anledning. Skoleinspektørerne stilles i en slem knibe, når de lærere, der sendes ud, har for ensidig en uddannelse. Enhver uddannelseslov må – også efter min formening – ikke overse behovet hos børneskolen for, at dens lærere op til et vist trin i børneskolen kan gå ind i et bredt felt af fag.

Blandt vore ønsker står svømmebassinets færdiggørelse højest. Derefter kommer i en eller anden rækkefølge: Sportshal, Stadion 2, Cafeteria, Supermarked, Vaskeri m. quickwash. Det sidste realiseres jo vel nok først, når vi får lov at bygge igen. Der synes at være mulighed for at købe den nødvendige grund af Portgaard til stadion 2. Vor angst er bare den, at denne mulighed skal gå os af hænde, hvis gården sælges. Det vil ske inden altfor mange år frem i tiden, men det er jo klart, at vi ikke kan købe, før vi har penge til det.

10 nye lærere er kommet til efter sommerferien. Vi har stadig ikke fundet den mand eller kvinde, som kan blive fuldtbeskæftiget i faget biologi, men har fået timelærerehjælp fra Struer (Karl Pihl). Vi er taknemmelige for, at vi på denne måde kan holde os flydende, men det vil selvfølgelig være bedst med en »hel« mand.

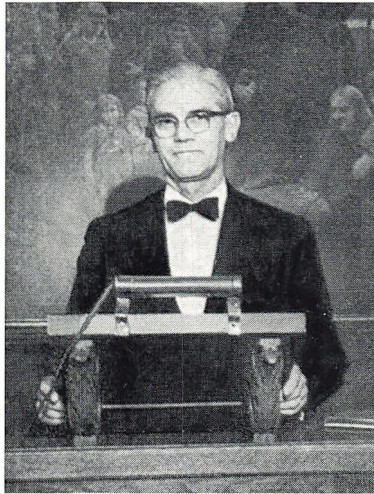
Til slut er der to, jeg vil takke. Den ene er lektor Hejbøl, som trådte til som min stedfortræder i et par måneder ved årets begyndelse. Det gjorde han udmærket – og han er stadig min stedfortræder, når jeg ikke er hjemme.*

Den anden er forstander Gjelstrup, som i adskillige måneder har levet oppe under taget på den nye kontorbygning for at bringe vort arkiv i orden. Det har han gjort mønstergyldigt og afleveret en oversigt – en slags kartotek over indholdet, som vi nu bruger med flid. Tak.

* Seminariets bestyrelse har i efteråret 1963 bedt rektor Høgel udnævne en af stedets lærere til prorektor og betonet, at prorektor og lærerrådsformand burde være to forskellige personer. Rektor Høgel har derefter udnævnt lektor Hejbøl til prorektor. Red.

Lærer H. J. Hansen

*H. J. Hansen
på talerstolen
ved et stævne
for soldatervenner*

En søndag morgen – den 27. januar 1963 – med sol og stille vejr sov lærer Hansen ind i døden. Lang tids sygdom havde knækket hans helbred, og de sidste år var han kun en skygge af sig selv. Allerede i 1960 måtte han tage sin afsked, men han fortsatte med enkelte timer i forberedelsesklasserne, og det blev i historie, hans yndlingsfag fra ungdomsårene. Men også dette måtte han opgive, og til sidst så vi ham kun, når han i fint vejr vovede sig ud på en forsigtig spadseretur. Han tog dog stadig sin tørn ved morgenandagten, og selv om der af og til var glimt af lærer Hansen, som vi gamle elever kendte ham, så var det tydeligt for alle, at den smertefulde sygdom havde gjort ham til en skrøbelig mand; endnu var viljen der, troen, kærligheden, inderligheden, men kraften var brudt.

I kirken ved begravelsen talte forstander Gjelstrup stærkt og hjertevarmt om vennen, med hvem han var fulgtes i broderligt samarbejde og venskab gennem alle årene, siden de for snart femogtyve år siden samtidig begyndte på Nr. Nissum seminarium. Han var – sluttede forstander Gjelstrup – en af seminarieverdensens betydeligste og smukkeste skikkelser i vor tid.

Ved mindesammenkomsten i seminariets festsal var der mange, der ønskede at tolke lidt af den taknemlighed, alle følte mod den lærer, der, som rektor Høgel udtrykte det, havde været en bærepille af de helt store og stærke for seminarieret. Her i seminariets festsal læste lektor Abrahamsen forøvrigt uddrag af, hvad lærer Hansen havde

skrevet i sin klasses vandrebog, og jeg har fået lov at benytte den samme kilde og vil lade lærer Hansen selv få ordet af og til for at gøre det billede mere levende, som jeg skal forsøge at tegne i årbogen.

Lærer Hansen var lollik. Alle hans gamle elever har vist forsøgt at efterligne det syngende mål. Han blev født i Fuglse sogn, hvor faderen var uddeler. Han fik mellemskoleeksamen, men derefter måtte læsningen afbrydes, og det blev til en læretid som mejerielev. Drømmen om bog og lærergerning var dog ikke skrinlagt, og efter endt læretid blev der fundet udvej for at komme på seminarium. Det blev Jonstrup seminarium. Årene her under Stig Bredstrup, den kendte og inspirerende forstander, blev meget rige, og lærer Hansen omtalte altid Jonstrup-tiden med stor taknemlighed. Efter dimissionen i 1916 kom han til Rønde kursus.

– Det faldt i min lod at få min første gerning på et forunderlig kønt sted. Vor skole ligger midtvejs oppe på et mægtigt bakkedrag, der hælder ned mod Kalø Vig. Jeg behøver blot at løfte øjet fra papiret, og foran mig ligger et af de skønneste syn, vort land ejer. Jeg kan i eet blik sammenfatte al den naturdejlighed, en dansker føler sig stolt ved: bakke, dal, skov og hav. I selve vigens vandspejl er der en evigt vekslende fylde af poesi. Der er et spil af farver så rigt, som jeg aldrig så det ved det åbne hav; hver tid på dagen har sin farve, hver årstid, hvert vejrlig sin, men med et utal af nuancer, som byder en stadig nye overraskelser. Jeg begynder så småt at fatte kystboernes store kærlighed til vandet ...

... Børnelærer blev jeg så ikke til at begynde med og tror knap jeg ønsker nogen tid at bli' det. Jeg kan ikke nægte det: Danmarks unge har en større plads i mit hjerte end Danmarks børn. Ungdomslærer blev jeg. Men I må ikke af højskolenavnet forledes til at tro, at jeg ene er højskolelærer. Min hovedgerning falder ikke på højskolen, men på et præliminærkursus, vi har her ... det er en såre broget forsamling, broget i alder, broget i evner. Det er slet ikke let at ælte sådant stof sammen til en nogenlunde ensartet dejg. Der er mange af pædagogikkens skønne teorier, som man ganske rolig kan gravlægge og så spytte i hænderne og tage fat uden hensyntagen til pædagogikkens luftkasteller. Livet er en endnu bedre læremester end bøgerne. Jeg tænker især på pædagogikkens humane grundsætninger om hensyntagen til den enkelte elevs interesser og individualitet. Jeg tror nu ikke, en elev, der kun har interesse for fodbold, taber

ved, at man tvinger ham til matematik, og det er rent utroligt, hvad man ved en smule vilje kan tvinge folk til selv i vor tid, hvor det er en dyd kun at lære sine lektier halvt. Jeg slås næsten hver dag bravt med det spøgelse, vi lærte at kalde »Omtrentlighedens pædagogik«, og det er min faste vilje, at han skal undlives ... Alt i alt er jeg glad for eksamensarbejdet på præliminærkursuset og må tilstå, at jeg vist dårligt ville føle mig hjemme i vor folkeskole. Jeg ville ligesom få for lidt at gøre der, skønt jeg vel ved, at barneskolen lige så fuldt kræver en hel mand som ungdomsskolen ...

Her talte lærer Hansen, og vi kan kende ham på røsten. Der er denne næsten bævende betagethed over alt det skønne i naturen, et landskabs store linier, de skiftende farver og en detaillernes rigdom. Men her er også den grundige myreflittige, viljestærke og håndfaste lærer. De skal have det ind, de bønderkarle. Lidt for hurtigt kastes de pædagogiske idealer over bord, men stoffet har taget ham, og nu skal det gives videre. De skal til bunds i tingene, og gamle Adam halvgjort skal druknes, om han så skal tage hver eneste synder og selv dukke ham. Der er vilje bag. Alligevel ville lærer Hansen næppe senere nikke godkendende til det ungdommelige opgør med de pædagogiske idealer; for en tid havde den stærke vilje og systematikeren sat sig på dem, men de var for meget en del af ham selv til, at de ikke skulle stikke hovedet frem igen, og desuden blev det senere arbejde med pædagogikken en spore til stadig fornyelse.

På Rønde havde højskoleeleverne også glæde af lærer Hansen, bl.a. underviste han dem i gymnastik, men det var præliminærkursuset, der både arbejdsmæssigt og følelsesmæssigt fik broderparten. Opholdet i Rønde blev imidlertid af ret kort varighed. Allerede i seminarietiden havde tanken om selv at blive seminarielærer flere gange optaget ham, og da der viste sig en chance for at komme til et seminarium, hvor han følte, at han kunne falde til, søgte han pladsen, men nu lader vi ham selv tage ordet igen:

... Lørdag aften den 1. marts 1919 sad jeg ved en hyggelig kop kaffe hos en af mine medlærere i Rønde. Der hørte jeg, at seminarielærer Gadegaard, Nr. Nissum, var død, og at man søgte en ny mand derovre. Da vældede pludselig alle minderne fra Jonstruptiden frem, og ønsket fra hin tid om engang at få en plads som seminarielærer vågnede på ny. Næste morgen så jeg selv annoncen om den nye lærer i Kristeligt Dagblad, og om aftenen

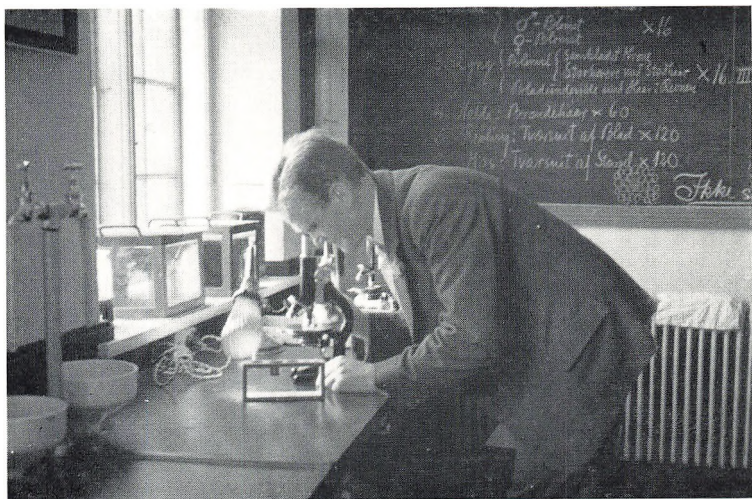
dampede jeg ad Vestjylland til. Det blev en eventyrlig rejse, denne min første tur til Vestjylland, med lange spadsereture i slud og søle. Jeg vil ikke just sige, at landet herovre og dets klima tiltalte mig; men det gjorde imidlertid skolen – og trods alt, hvad der bandt mig til Rønde, søgte og fik jeg pladsen.

En høstkvæld for nu snart 4 måneder siden holdt jeg mit indtog på Nr. Nissum seminarium som lærer i naturhistorie, matematik og pædagogik. Pædagogikken volder mig ikke så lidt arbejde første år, især da jeg ikke kan bekvemme mig til at bruge nogen af de eksisterende lærebøger, men sidder og laver min egen lærebog dag for dag, som jeg når frem i stoffet ...

Egnen, som jeg først følte mig så frastødt af, at jeg formelig talt sjæleligt frøs, har jeg siden lært at skønne bedre på. Den er lige storladen en stille solskinsdag, når man fra kirkebakken ser milevidt ud over land og hav: i øst og vest et lavt, men stærkt coupe-ret bakkeland, i syd et stort og næsten jævnt bækken, der strækker sig helt ud mod Holstebro, i nord Nissum Brednings dyblå vande og Thylands maleriske, stejle lerkliner, og endelig langt ovre i nordvest en smal strime blå; selve det mægtige vestenvand – eller en efterårsdag i skumringen, når regnbyger driver lavt med store tunge dråber ind gennem dalene – eller endelig en dag, når vestenvinden pludselig rejser sig i al sin væld og hylende kaster sig over træer og menneskevåninger. Træer! ak, gid her var nogle flere af dem! Her er frodigt nok, og med læ af gran og fyr kunne næsten alt andet trives her. Men vestjyden på disse egne elsker det vide udsyn – derfor planter han ikke. Og jeg stakkels øbo må næsten daglig sukke: skov, skov! Dog er her enkelte lune dale ned mod fjorden, hvor der vokser en del egepur, hassel og pil fra gamle dage. Der er ege, som sikkert er århundredgamle. Her ved seminariet er der dog mange træer, som trives godt, for vi ligger i læ, som også vor nationalsang siger det: Nær ved sø og friske vinde, men bag høje bakkers læ ...

Sidst i september – i de gulgulnende skoves og i den høje himmels måned – førte jeg en stille søndag aften min brud over tærskelen til vort unge hjem – vor »Solplet«.

Så begyndte et hårdt arbejde, afbrudt af en periode, hvor militæret havde fingrene ude efter ham. I denne soldatertid fik han den store kærlighed til Soldatermissionen, der senere drev ham ud som taler ved soldatervennestævner og bandt ham til formandsposten for KFUMs Soldatermission Lemvigkreds i ca. 25 år. Selv om Limfjords-

En situation fra naturhistorielaboratoriet

egnen i første omgang frastødte ham, lærte han snart at se dens størrelse, men savnet af træerne holdt sig, og derfor blev ferier og lejrskoler tilbragt i egnen omkring Velling Østergaard, en modvægt imod det barske og bare, som en øbo aldrig helt kan forsones sig med.

Utallige ekskursioner og studier i marken med botaniserkasse, lup og pincet gjorde ham til en fin kender af egnens naturforhold. Et eksempel vil belyse dette. Under en kortvarig sygdomsperiode først i fyrrerne havde han en vikar, som ikke nåede ham til knæene i botanisk viden. Denne skulle en dag have fat på en bestemt plante til undervisningen den følgende dag, og lærer Hansens instruktion var følgende: De tager Deres cykel og kører gennem Sdr. Byskov ned til dalen før Ø. Byskov. Her ved grøften sætter De cyklen, træder over hegnet, går tyve skridt mod syd, bøjer Dem ned, og så har De den. Den gode vikar fulgte anvisningen slavisk. Hvad han husker bedst, er måske, at Rasmussen Byskovs køter bed ham i benet, da han inspireret af sin læremester jog lidt for stærkt igennem Sdr. Byskov på tilbagevejen. Han har glemt, hvad planten hedder, men enhver har lov at undersøge sagen.

De typiske ord om lærebøgerne i pædagogik, der ikke fandtes egnede til anvendelse, men måtte erstattes med en bog, han skrev under arbejdet med stoffet fra dag til dag, har uden tvivl hos læseren genkaldt i erindringen, ikke bare lærebøgerne i psykologi og pædagogik,

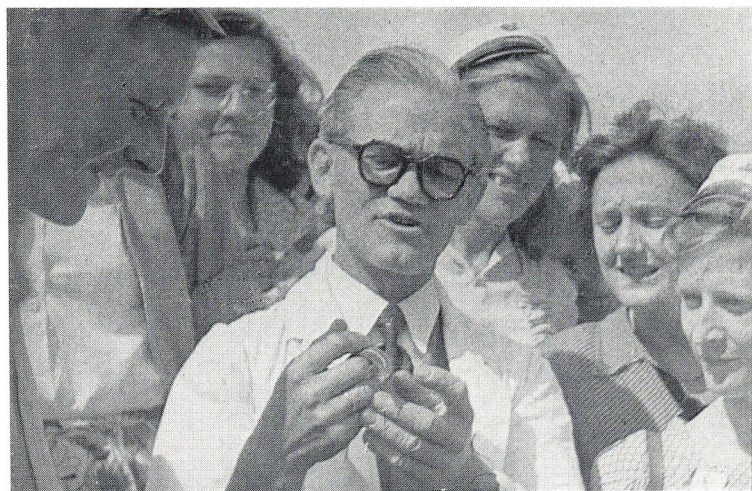
men også alle andre lærebøger, lærer Hansen fik fingre i: Så tager vi blyanten og sætter streg under følgende linier – fra tredje linie øverst til venstre trækker De en rød streg ned til højre sides første linie under midten, så har De sammenhæng – derefter nummererer vi følgende afsnit – så skal vi have slettet et par sætninger øverst på højre side, det står lidt rodet. Hvis De har en gammel bog, er der nok allerede rettet, men det må De også gerne slette, for det kan siges endnu klarere.

Under hans daglige baksen med stoffet i ihærdige forsøg på at finde frem til det absolut bedste og klareste, ændrede mange lærebøger udseende indtil ukendelighed. Hvem husker ikke Mollerups matematik, som i de sidste år havde meget lidt Mollerup i sig. Det gik, hvis man havde en ny bog og selv foretog alle rettelser og tilføjelser, men en bog, som havde været igennem flere elevers hænder, kunne være en sær labyrint af udstregninger, overstregninger, overskrivninger, noter i margin, fodnoter, nummerering og forbedrede tegninger.

Alt dette er et udtryk for den store grundighed, det utrættelige arbejde, den næsten legendariske energi og frem for alt den aldrig hvilende optagethed af den pædagogiske tilrettelægning. Kravene stillede han i første omgang til sig selv, men dernæst sandelig også til eleven. Han var lidt slukøret, den IV-klasser, der kom hjem til Sparta efter at have været oppe i pædagogik og klaret sig la-la og havde måttet indrømme, at han kun havde været igennem stoffet en gang. »Øv, bæst, ved De, at jeg har undervist i faget i tyve år, selv har skrevet bogen og været oppe til morgen og læst lektien igennem to gange«. Omtrentligheden og det halvgjorte, søvnigheden og det morgensløve var ham stadig en torn i øjet, og han bekæmpede det på den for ham så særegne måde. Så stod han der med glimtet i øjnene og kikkede lidt skævt gennem brillerne, mens han på sit syngende, lidt snurrende og halvt godmodige lollandske serverede en henrivende buket sprogløst: bæst, bisse, syvsover, murmeldyr, bøffel ... Synderen skulle spagfærdigt tage imod under hele ritualet, og det var underforstået, at forbedrede han sig for fremtiden, så var den god, men gentagelser tålte ikke.

Efter kun to års ægteskab bankede sygdommen på hjemmets dør, og det viste sig inden længe at være meget alvorligt. Det næste bidrag til vandremappen er fra maj 1922:

Vandrebogen er bleven tre uger forsinket hos mig denne gang; men jeg tør tro, at I tilgiver mig, når I erfarer årsagen. Den kom til mig på min hustrus dødsdag – og vel er den mig så kær en

Fra lejrskolen: Lærer Hansen har fanget et fyben

gæst, at den blev læst i de nærmeste dage, men skrive i den kunne jeg ikke.

Min kone kom hjem fra sanatorium 1. dec. og havde det så godt den første måneds tid herhjemme. Omkring nytår blev det dårligere igen – og det blev en streng vinter at komme igennem – vi blev snart fortrolige med dødstanken – og døden var vor store fjende – håb efter håb blev nede – plan efter plan blev søndret – ved Guds nåde blev døden dog ikke vore sinds overmand – men der var tider, hvor mit hjerte var langt inde i bitterheds og hårdheds fristelse ... Man er ikke den samme, når man har mødt døden, som man var før, og ejede man ikke det evige livs håb og troen på, at Gud er kærlighed, også når han tillader trængslen at vælte ind over en – da var livet simpelthen meningsløst ... Men ved Guds kraft og ved den alene skal det blive muligt at leve livet videre, kort eller langt, som han det vil.

På en måde har det været vanskeligt at gøre sin gerning i denne tid, fra en anden side set har det været så velsignet at have netop den gerning i en sådan tid – den har været med at bære en oppe. Bliver mere og mere glad for seminariegerningen. Det er dejligt at arbejde med mennesker, som endnu ser livet ud fra den usvækkede idealitets synspunkter, sådan som det er den første ungdom og vistnok kun den givet.

*Lærer Hansen
og frk. Porup
på lever
Hansens
65 års dag
15.5.1959*

Eleverne havde fulgt alt dette på afstand, men med megen medfølelse, og de fleste af dem var til morgenandagt den dag det om morgenen var rygtedes, at fru Hansen var død. Det var lærer Hansen, der skulle holde morgenandagt, men alle ventede, at en af de andre havde taget den, hvilket nok også var sket, hvis han selv havde ytret ønske om det, men han gjorde det ikke, han indtog sin plads, og nu talte han så trosstærkt og inderligt, at de aldrig glemte den morgen. Endnu fyrré år efter kan elever fra den tid blive blanke i øjet, når de fortæller om det.

Året efter skrev han til kammeraterne:

... et savnets år har det været. Ikke sådan, at jeg går knuget og uvirksom. De krav, som hjemmet og skolen og ungdomsarbejdet udenfor skolen stiller, har optaget mig stærkt og lykkeligt; men i enkelte stille stunder kan der gå et sug af savn igennem en, og livet kan føles så sært uvirkeligt og komme til at stå for en med det præg af stakkethed, som det ret beset også har. For

ca. 3 uger siden gik jeg en aftenstund op ad de bakker, som kranser, hvor Nr. Nissum Seminarium ligger: en stille, kølig, klar sommeraften med enkelte drivende uldskyer i horisonten; da følte jeg stærkt mit slægtskab med skyerne: på rejse en liden stund igennem de favre riger på jorden – og rejsestemningen er en blanding af vemod og længsel og dyb forvisning.

og året efter:

... jeg har rundet de 30 siden sidst – er altså forbi den sidste pynt ved ungdomslandets kyst – fagre tid! – korte år! Grundtonen i min tilværelse er vistnok nu arbejde: på skolen – herhjemme – og i menigheden (nærmest KFUM-arbejdet i sognene her i Vestlimfjordslandet); ja, somme tider ængstes jeg for, at en anden tone, som også er en livets tone, klinger for svagt: hvilens.

Der kom en endnu stærkere understregning af arbejdet i de følgende år, hvor ikke bare seminarier gav ham meget at rive i, men der blev kaldt på ham fra mange sider. Han sås ofte på talerstole i missionshuse i Midt- og Vestjylland, og enten det var ungdomsmøder eller møder for ældre, så flokkedes man tæt; for alle ville høre den lille fængslende, fyndige og myndige mand, der talte med så stor klarhed og inderlighed, at alle måtte lytte.

Fra lærerkredse kom der mange opfordringer om instruktioner og foredrag, og han var ofte på farten, men det var ham meget om at gøre, at eleverne derhjemme på seminarier aldrig kom til at lide under dette. Kort efter krigen havde han været i en lærerkreds på Viborg-egnen, det var om vinteren, og en voldsom snestorm satte ind ud på aftenen, da han var på vej hjem. Ved midnatstid kørte toget fast nogle kilometer øst for Struer, og enhver anden havde søgt natlogi, men lærer Hansen stred sig i buldermørke og snestorm til Nr. Nissum for at være på pletten, når klokken ringede til den første time. Den nat led hans helbred måske det knæk, som blev indledningen til en smertelig sygdom, der tærede hans kraft og først satte bom for den udadvendte virksomhed, og senere – efter flere års ukuelig viljesindsats – også drev ham fra den livsgerning, han havde givet alt, hvad han havde i sig. Han skriver selv i 1948 efter at have fortalt om et hospitalsophold i Lemvig året før og sygdommens følger for hans fremtidige arbejde:

Altså er jeg taknemlig for hver dag, jeg endnu får lov at være i tjenesten. Og taknemlig for, at Gud allerede i min ungdom tog mig og lagde oplevelsen af evighed og frelse ind i mit skrøbelige

liv. Den nat jeg kørte til hospitalet og ikke vidste, om dette var sidste klokkeringning, bævede det vel i sindet, fordi der var en hel del, jeg godt ville opleve og få lov at udrette endnu »på denne side«; men jeg følte også, at der var stærke arme, som bar mig og gav mig hvile. Det giver taknemlig fortrøstning for tiden fremover, selv om man jo aldrig kan vide, hvilke kampe for at blive i nådens stand der kan ligge forude. Men kærnen i kristenliv er dog gave fra Gud og ikke sejrrik kamp for et menneske ...

Når en gammel elev tænker tilbage på timerne hos lærer Hansen, træder først de dage frem, da han grebet af sit stof levendegjorde de store skikkelser fra opdragelseshistorien. Dernæst fornemmer man stadig en lærerpersonlighed, der var pågående, stærk og levende, hver enkelt elev følte blikket rettet mod sig. Der var grundighed til de mindste enkeltheder, en anden lærer i de samme træsko havde vel været en pedant, nu blev han en markant lærerskikkelse, for mange et lærerideal, for de fleste en lærer, der huskes i dyb taknemlighed for hvad han gav som lærer og forkynner, og for de ganske få en lærer, der til tider tilrettelagde og tilberedte stoffet så meget, at deres egen personlige tilegnelse i nogen grad blev hæmmet.

En så stærk personlighed måtte især i de unge år, hvor erfaringen endnu ikke havde lært ham en dybere forståelse for den enkelte, undertiden vække til nogen modstand, der dog i reglen fortog sig, ikke bare på grund af den stærke vilje han havde, men endnu mere fordi de største krav altid blev stillet til ham selv, og mest af alt, fordi man vidste, at trængte man virkelig til hjælp, så gik man til lærer Hansen. Så havde han også altid tid, den, som for ham ellers var så kostbar, at endog fritiden skulle udnyttes. Selv var han ængstelig for, at hvilens tone klingede for svagt. Det gjorde den måske også, men hellere falde kæmpende end ruste op, en frontkæmper på en lidt ensom post, men med idealerne i behold til det sidste.

Gunner Eriksen (43)

Alex. Koch

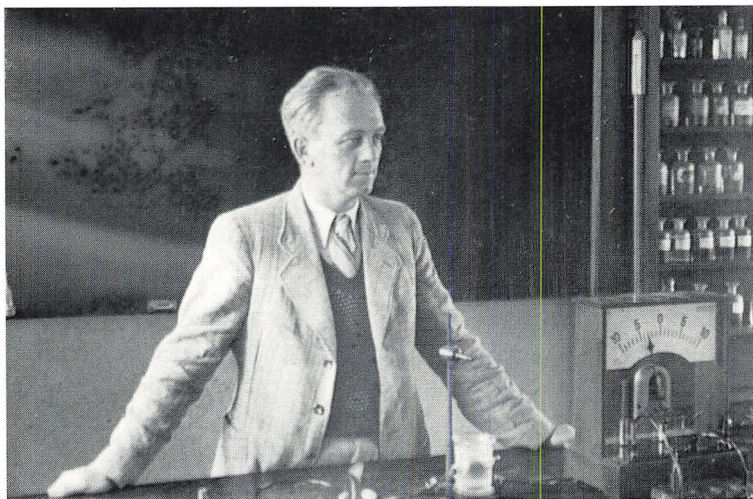
Seminarielærer gennem 25 år

Det er i år 25 år siden Alex. Koch tiltrådte en lærerstilling ved seminariet her. Er der nogen særlig grund til at markere det i årbogen? Efter min mening absolut ja – flere grunde endda.

Jeg skal ikke her gå ind på hans undervisning igennem de 25 år. Den vil andre bedre kunne udtale sig om. Jeg skal også kun lige berøre hans udadvendte virksomhed som mangeårigt medlem af seminarieforeningens bestyrelse og af det af ministeriet nedsatte seminarieråd, hvor han sidder som valgt repræsentant for de private seminariers lærerkorps, og sidst, men ikke mindst, hans stilling som medlem af den ministerielle kommission til udarbejdelse af forslag til en ny læreruddannelse – en omfattende og betydningsfuld virksomhed, der har gjort ham til en kendt person i hele den danske seminarieverden. Dertil kommer hans arbejde som medlem af Nr. Nissum sogneråd, hvor han i en årrække sad alene som seminariets repræsentant – nu har to kolleger gjort ham følgeskab – samt medlemskab i flere lokale bestyrelser. Alt dette har naturligvis ført med sig, at hans plads ofte har stået tom på seminariet; men det er uden for al tvivl, at han også netop igennem alt dette har ydet seminariet – og hele seminarieverdenen – uvurderlige tjenester.

Det, der særlig berettiger ham til omtale på årbogens fine papir, er dog hans også snart mangeårige stilling som formand for seminariets elevforening. Som sådan har han vist sin sædvanlige energi i forbindelse med praktisk sans og realistisk indstilling til de opdukende problemer. Der er især grund til – med beklagelse – at nævne, at det er i hans formandstid, »Dæmring« er afgang ved en blid og rolig død; men der er vel kun få, der ikke indser, at det under de givne forhold var det rigtige.

Når så dertil kommer, at Koch yderligere har stået som lærerkollegiets højt betroede og højt værdsatte formand i en årrække, en plads der også i høj grad har stillet krav til hans arbejds- og forhandlings-

Koch for næsten 25 år siden — i det gamle fysiklaboratorium

evne – det er vist endnu ikke set, at han ikke har kunnet få en sag til at glide – er der, forekommer det mig, al grund til også her i årbogen at gratulere med og takke for de 25 år, og ønske for jubilaren, at hans næsten legendariske arbejdskraft må række fremover i mange år endnu – til gavn såvel for seminariet som dets elevforening.

Jobs. Hejbøl

*

Det er svært at forstå og svært at acceptere for sig selv, at der nu er gået 25 år, siden jeg forlod Ålborg efter 10 års virke ved denne bys skolevæsen for at drage til den egentlige livsgerning her ved Nr. Nissum seminarium. – Når den tanke kommer til at strejfe en i dagens stadige travlhed, får den en til at standse lidt, overveje og mindes. Og så kniber det på en måde at acceptere: Er det virkelig sandt, at det billede, du bærer i dit minde af denne og hin unge elevs ansigt, det ansigt, der for dig stadig er ungt, nu refererer til et menneske, der har mange år bag sig i livets skole.

Meget af det, der knytter sig til sådanne minder, er på mange måder, som var det i går.

Men prøver man så at lade tiden, der gik, holde revue, da taler det ene år efter det andet stille og hviskende, mest de første, da ens sind var yngre og mere modtageligt, og da seminariet var så tilpas lille, at hver var med i hver detalje. Stærkest taler de tunge år, da

mørke og isolation under fremmede kræfters knugende tryk holdt alt, hvad der var kært for et frit folk, i lænker, indtil de endelig på forunderlig vis blev brudt en solmild forårsdag. Det var en tid, hvor man evnede at se bort fra sit eget for at tjene en større helhed. Og så rejste land og mand sig og tog fat på genopbygningen.

Den lille kreds ved seminariet her tog også fat med svage, uafklarede planer for vor skoles fremtid. Inden vi ret vidste af det, tog det fart, og som alle, der har fulgt skolens liv her, ved, har det holdt på siden. En uimodståelig ekspansion og fornyelse har sat sit ydre præg på stedet, så det nu er forandret til det ukendelige. Bygninger voksede op, elevskaren øgedes fra år til år, og lærerkollegiet tog til at svulme, så det ved dette skoleårs begyndelse udgør de to snese mod de 8–9 ved min tiltræden i 1938. De 25 år har kun ladet få tilbage fra min første tid som lærer her. Også dette får sin plads i ens vurdering.

Men hvortil alt dette? Har det ikke været en forkert disposition med al den ekspansion? Jeg vakler ikke i troen på det rigtige i det, der er sket. Det gjaldt et enten – eller, liv eller død for vor skole. Dette alene kunne måske ikke berettige udviklingen, som den er sket. Men for os, der tror, at vor skole ved sin egenart stadig – og måske mere i dag end nogen sinde – har en mission i vort folk, er det en anden sag. Det kunne være fristende at indlade sig på en analyse af »for« og »imod«, men det skal jeg lade stå hen, kun konstatere, at Nr. Nissum seminarium, som det er i dag, har skabt sig en position i dansk seminarieliv.

For mig, der tilhører den gamle stab og har kendt vor skole under tre forskellige seminarielove, idet jeg regner min egen studietid med, er tilværelsen også blevet ændret til det ukendelige, men det er heldigvis sket så passende gradvis, at jeg har kunnet fordøje det. Udviklingen er ikke sket uden modgang, men den er sket uden tab af det væsentligste og det dybeste ved vor skole: der står et homogent, dygtigt og samarbejdende lærerkorps bag arbejdet, elevflokket har de samme støtte og solide egenskaber som forhen – selvfølgelig i nutidens klædebon, og skolen har som institution ikke tabt sit ansigt. Mens mit ansigt bærer mærker af de svundne 25 år, har Nr. Nissum seminarium forynget sig.

Hvad bragte disse 25 år så?

Det blev mit livs lykke, at jeg vendte tilbage til min ungdoms skole. Jeg har aldrig fortrudt det, og skulle forholdene have artet sig sådan, at jeg havde forladt den igen, tror jeg aldrig, jeg havde forvundet det. Vore børn har haft deres opvækst under de bedst tænke-

*Fra et lærermøde 1963:
Koch med protokoller
og diverse papirer,
dirigentklokke
(jubilæumsgave) og
— cigarkasse*

lige ydre vilkår, i et beskyttet miljø med sin egen sunde tone og præget af ungdom og livsglæde. Hele seminariet har været deres hjem. Min kone og jeg har været omgivet af venner, og rundt om i vort land sidder i dag en talrig skare, som vi tænker på med glæde og taknemmelighed, og som vi føler os knyttet til.

Det skal ikke skjules, at årene har krævet arbejde. Foruden selve seminararbejdet har mange andre opgaver tappet ens kraft og evne, vist endda til det yderste. Sognets liv blev også en del deraf, og det er med en vis tilfredsstillelse, at jeg nu kan se vore veje, gader og omgivelser i det hele blive pyntet op ved kommunalt initiativ. I 30 år hørtes seminariets stemme ikke i sognets råd. Det blev min opgave gennem ti år at tale vor sag – jeg tror til gensidig gavn og berigelse. Det er ikke let at forstå det, man ikke kender.

I selve seminarieverdenen har Nr. Nissum også kunnet tale med gennem mit medlemskab af seminarierådet og seminarieforeningernes bestyrelser. De sidste par år har arbejdet i læreruddannelsesudvalget med planerne for en ny seminarielov krævet mange rejser til København. Det kan ikke undgås, at sligt sætter sit mærke på det daglige

arbejde. Undervisningen lider derunder, og dette er årsag til, at jeg i dag savner den ro og fulde samling om min lærergerning, som jeg forhen kunne glæde mig over. Det spænder ens sind, undertiden næsten til det uudholdelige. Men jeg har dog stadig drømmen om engang at få lov at samle mig om mit hjem og min lærergerning.

Gennem mange år blev arbejdsdagen meget lang – nattesøvnen kort, men jeg oplevede lykken ved at leve intenst med i noget, der var mit liv.

Gud har givet mig mange lykkelige år ved Nr. Nissum seminarium i en lærergerning, som jeg opfatter som et privilegium inden for dansk skoleliv.

Og hvem skulle have tænkt, at den lille vendelbodreng fra Aså-egnens flade kyster skulle få disse mange års lykkelige virke i den vestjyske blæsts åbne rige. Jeg lader igen tankerne gå tilbage: den faglige spænding og det studiemæssige slid ved gennem årene at tage seminarielæreren opgave op i gymnastik (for længst passè), matematik, geografi, regning og fysik. Nu er der kun fysik (med en biklang af matematik) tilbage. Jeg tænker på de gamle lokaler i Akropolis, hvor jeg de første år måtte iklæde mig lange gummistøvler for at undgå, at den stride gennemtræk om anklerne skulle gøre mig gigtlidende, den gradvise vækst i arbejdsbetingelser, for endelig at forlade det gamle, trods alt hyggelige lokale med den patina, som humanistisk efterslæt fra dets dage som foredragssal og fysisk-kemisk experimentalarbejde havde givet det, og drage ind i den nye undervisningsbygningens underste etage til veludformede og rigeligt dimensionerede rum. Seminarieret har givet mig de bedst tænkelige arbejdsvilkår her, men midt i al herligheden tænker jeg med veneration tilbage på det gamle, mest fordi jeg stadig ser de hårde træbænke befolket med unge, nogle med fortvivlelse i ansigtsudtrykkene over fysikkens mysterier, andre med intens medleven i, hvad der foregik ved demonstrationsbordet eller på vægtavlen. Det hektiske virvar, når 36-38 elever samtidig stredes med tommelfingre (flere eller færre) ved de slidte elevborde.

Jeg håber, den nye fysiske afdeling må blive levende for mig på samme måde, selv om intimiteten i nogen grad må vige på grund af størrelsesordenen.

Der stilles store krav til seminarielæreren i dag. Meget må betegnes som ufuldstændigt. Også mit virke må ses under denne synsvinkel. Men er det svært at kende mangt og meget i faglig henseende, er det meget sværere at kende et medmenneskes dybeste trang og sværest at kende sig selv.

Alex. Koch

Betragtninger over et broget billede

Af seminarieelev Børge Jakobsen, III kl.

Elevrådet begik vist i grunden en fejl, da det sidste år betroede mig det ærefulde hverv at være medlem af årbogens redaktionsudvalg som repræsentant for elevflokken. Grunden til denne selverkendelse er, at jeg under udformningen af denne lille artikel sidder og finder ud af, hvor mangelfuld min kontakt med flokken egentlig er. Vi er jo nogle stykker her på seminariet, der er ude over den så charmerende ungdomstid; men derfor kan vi jo godt være seminarieelever i selve skoletiden, og med hensyn til den tid, timeplanen omfatter, er jeg vist jævnt godt orienteret om, hvad der foregår på Nr. Nissum Seminarium. Hvad der foregår efter skoletidens ophør, er det derimod sværere at følge med i, når man har sit eget hjem med kone og børn. Lektierne skal læses, og når det er gjort, er dagen som regel stærkt fremskreden, hvis den da ikke er helt forsvunden. Nu må man vælge, hvem man vil tjene. Skal man springe ud i det helt store og følge samtlige foreningers arrangementer eller i hvert fald den del af dem, som man interesserer sig for, eller skal man sætte sig ved arneilden en lille stund for at hygge sig med sine kære og samtidig samle lidt kræfter til den næste dags jagt efter kundskaber? Hjem og familie har jo også berettigede krav at stille, krav, som man nok ikke ustraffet kan skubbe i baggrunden. »Hvad du evner, kast af i de nærmeste krav,« siger Bjørnson, og jeg er enig med ham. – Imidlertid kan elevrådet jo også have set sagen fra det synspunkt, at det kunne være nyt at få et indtryk af seminarielivet her på stedet, sådan som det tager sig ud, når man betragter det gennem en af de mere gråhærdede elevs briller. I håbet om at dette er tilfældet, skubber vi brillerne til rette på næsen og kigger.

Billedet er stort og broget; egentlig skulle der være lyd på; men, kære læser, her må De også tage fantasien til hjælp. Skal vi begynde med at se på noget af det vigtigste, eleverne. Vi er kommet hertil fra næsten hele kongeriget, Færøerne inclusive. Vi er vidt forskellige af

mange grunde. Psykologilæreren ville muligvis nøjes med at sige, at vi er, som vi er, dels på grund af arv, dels miljø, og det kan jo ikke bestrides; men tænk lige efter en gang – ca. 600 elever, der hver især bringer noget egenartet med ind i billedet. Med hensyn til det ydre sker der jo forbavsende hurtigt en vis nivellering. Det er de færreste, der bryder sig om at skille sig ret meget ud fra flertallet i klædedragt og opførsel. Bygning og ansigtstræk er sværere at ændre, der må enhver nødvendigvis beholde sit særpræg. I sandhedens interesse må det dog bemærkes, at det er ganske forbløffende, hvad pigerne kan præstere i retning af camouflageteknik, når de ellers har sans for form og farve. Nå, de føler det vel som deres pligt at forvalte deres betroede talenter bedst muligt. Trods tendensen til at ville undgå at vække unødigt opsigt på grund af uheldige særpræg, så kan vi heldigvis ikke blive ens. Små ejendommeligheder i udseende, opførsel, tanke-sæt og udtryksmåde lader sig ikke udrydde, selv om undervisningen ofte vil virke ensrettende. Desuden har vi vist også i os en trang til at ville være os selv – være originale i positiv betydning, en trang, der modvirker ensretningen på en gavnlig måde. Vi er mennesker, ikke robotter.

Naturligvis kender vi ikke alle hinanden her på seminariet. Eleverne kender ikke en gang alle lærerne af udseende, og jeg har spekuleret på, hvor godt lærerne kender hinanden, deres antal er jo vokset stærkt i de sidste par år. Man kan jo i øvrigt ikke se sine medmennesker længere end til tænderne, undtagen når sønnen er ved at overmande dem, da kan det ske, at en og anden bogstavelig talt åbner for sit inderste og afslører en gabende tomhed over en række mere eller mindre velplejede tænder og en belagt tunge; men disse fakta fortæller heller ikke meget om, hvilke problemer der arbejdes med inde i tankens hus. Nogle få lærer man at kende ganske godt og langt flere ganske overfladisk – andre slet ikke. Men selv om vi elever ikke ligefrem føler os som en stor familie, så tror jeg dog alligevel, at vi stadig har muligheden for at knytte mange varige og værdifulde venskabsbånd; her tænker jeg ikke specielt på de ægteskabelige forbindelser, men på venskabsforhold i almindelighed. Bør man ikke på en eller anden kollegiebygning, men har sit eget hjem lidt længere borte, mindskes mulighederne for det kammeratlige samvær. Tiden tillader ikke, at man driver regulær selskabelighed i større stil, og økonomien kan heller ikke tåle det; men en kop kaffe eller te med et stykke af »wå mues sæjtebrø« til kan næsten altid stables på benene, og så går sludderen, det er hyggeligt. Trods 38 sømre på bagen behøver man ikke at føle sig sat uden for fællesskabet, der ikke blot bygger på sam-

været uden for skoletiden, men også på arbejdets evne til at knytte os sammen. Vi stræber alle efter at dygtiggøre os til lærergerningen, og det giver mulighed for mange kontaktpunkter. Efterhånden som seminarietiden nærmer sig sin afslutning, føler vi kravene og ansvaret stærkere. Vi er i samme båd og kan diskutere de fælles problemer: Har vi bestilt for lidt, eller har seminariet måske svigtet sin opgave?

Baggrunden i vort brogede billede er jo seminariet og dets lærerkollegium. Hvad kan man iagttage her? – En ret voldsom udvikling. Selve byggeriet skal jeg ikke komme ind på, men vil blot konstatere, at ledelsen har gjort et stort stykke arbejde for at tilvejebringe de bedst mulige arbejdsforhold for lærere og elever. Dette arbejde fortsættes trods store besværligheder, som har været omtalt andetsteds. Målet er, så vidt jeg har forstået, et firesporet seminarium med et righoldigt udvalg af linjefag; specialisering er jo tidens løsen. At få overvundet alle de tekniske og økonomiske vanskeligheder, der er forbundet med denne udbygning, er i sig selv en stor opgave; men det er uden tvivl en endnu større og ikke mindre vigtig opgave at få arbejdet til at glide i de nye omgivelser – glide på en sådan måde, at seminariets formål opfyldes.

Det er let at forstå, at stemningen på seminariet i dag må være vidt forskellig fra den, der herskede, da elevtallet lå mellem 150 og 200; men ånden i hele foretagendet er den anderledes? Skal den nødvendigvis også have forandret sig? Det må være logisk at antage, at såvel seminariets bestyrelse som dets daglige ledere altid har haft det ønske, at den herskende ånd på skolen skulle være i pagt med det store bud i Loven, Guds ånd, og den skulle vel nok kunne trives uanset elevtallets størrelse. Hvorledes er da de faktiske forhold? Ja, de er meget vanskelige at lave en nøjagtig statusopgørelse over, og det vil jeg heller ikke prøve på; men jeg vil forsøge at give udtryk for lidt af det, jeg mener at se i vort billede af livet her. Det er klart, at lærernes indstilling til det kristne livssyn har stor betydning for stedets ånd og dermed også for elevernes indstilling til spørgsmålet; men eleverne har givetvis også meget stor indflydelse på stedets hele atmosfære. Jeg tror, jeg tør sige, at lærerpersonalet så vidt jeg kender det, er positivt indstillet, og det glæder mig. Føler man nu og da trang til at kritisere, bør man huske, at selv en adjunkt, en lektor eller sågar en rektor er et menneske, der har sine svage sider, ganske som vi andre har vore. Selvkritik vil som oftest vise sig at være mindst lige så berettiget, men mindre behagelig. Hvad elevernes indstilling til kristendommen angår, er det sværere at sige noget generelt; men en meget stor del af os er ganske givet overbevist om, at det kristne

evangelium er grundlaget for vor tilværelse. Nogle kan måske ved en overfladisk betragtning synes ligegyldige; men ved nærmere bekendtskab viser det sig, at de tumler med problemerne og ønsker at finde frem til et personligt standpunkt. Enkelte modstandere findes vel også, men deres stilling er dog trods alt tegn på, at ikke alt i dem er brændt til aske. Det gælder også for os elever som for lærerne, at vi er behæftede med en del skrøbeligheder, som vi ikke helt er herrer over, og hertil vil lærerne sikkert nikke meget kraftigt og sige: »Ja, det er visselig sandt,« og det kan man ikke fortænke dem i. Men – selv om det måske ikke umiddelbart ser ud til at være tilfældet, så vil jeg dog vove at hævde, at om end stemningen er en anden, så er den rette ånd dog stadig levende og livskraftig også blandt eleverne på Nørre Nissum Seminarium. Nu og da bestiller vi selvfølgelig for lidt, men som helhed slides der bravt i det med henblik på den fremtidige gerning. Det kan jo også ske at en og anden lærer møder med et lidt for tyndt program til en time, men de er jo – som før nævnt – også en slags mennesker.

Nu er brillerne ved at skride ned og billedet sløres; men endnu en gang får de et skub, og øjnene vandrer hen over den myretueagtige bevægelse. Der sker mangt og meget i denne vrimmel, og noget kan virke stødende; men der er trods alt mest at glædes over. Man kan lide at være med i travlheden, her er godt at være.

Den nye kommuneskole i Nr. Nissum

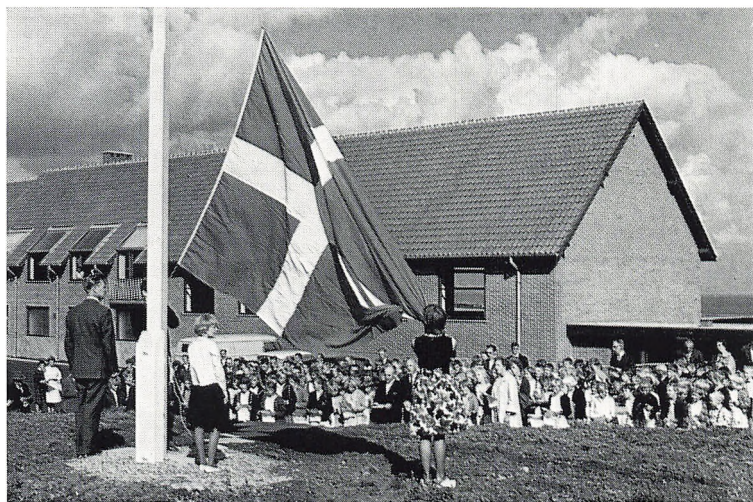
Af lektor Alex. Koch (28)

Som det vigtigste led i seminariets praktikbetjening må vi knytte stærke interesser til kommunens skole. Derfor omtales den nye skole her i elevforeningens årbog. Efter en indledende ouverture med forskellige debatter i de lokale råd og i forældrekredse udarbejdede sognerådet planer om udbygning af Ø. skole som centralskole, men denne plan mødte stærk modstand fra visse kredse i V. skoles distrikt. Den afholdte forældrefastemning gik med ca. 86 % mod nedlæggelse af V. skole.

Afstemningen var i sig selv et paradoks, da man netop i de samme kredse ønskede V. skole nedlagt for at få en ny, bare ikke i seminaricområdet. Lad dette være det, det var. Sognerådet lod som konsekvens af afstemningen de oprindelige planer falde for at få en løsning, man kunne tiltræde fra alle sider, idet en sognestrid med skolen som emne så vidt muligt burde undgås, ligeså enhver forsinkelse af denne vigtige sag.

Det vedtoges at bygge en helt ny skole til afløsning af de to gamle og at placere den så centralt som muligt i sognet, selv om denne løsning givetvis var dyrere end den første.

Det egnede areal købtes fra Kongensgård, senere tilkøbtes en ekstra parcel fra naboejendommen, i alt ca. 5 tdr. land. Arkitekt Hempel fik betroet opgaven at bygge skolen med skyldig hensyntagen til kirken, der er nærmeste nabo mod syd, kun adskilt fra skoleområdet af amtsvejen mod Lemvig. Helt uberørt af skolen blev udsigten fra kirken ud over fjorden dog ikke, hvilket i nogen måde skyldes uforudsete frilægningskrav m. h. t. vejoversigt, men den smukkeste udsigt ud over Kongensgård-dalene mod fjorden berørtes ikke. Og så må kirken vel kunne tåle at dele plads med sin datter: skolen. Netop ud fra almindelig anerkendt nissumsk opfattelse hører disse to institutioner nær sammen til et fuldt perspektiv for livet. Arkitekt Hem-

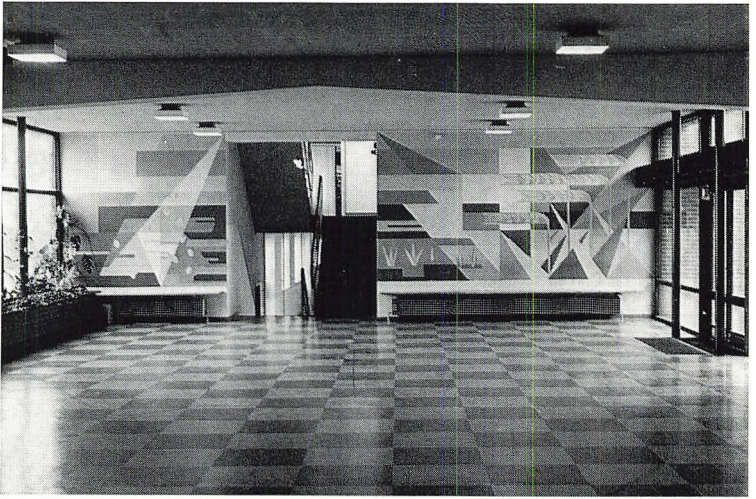

Flaghejsning på indvielsesdagen

pel har forstået på bedste måde at udnytte den i landskabelig henseende uforlignelige beliggenhed. Skolen er uden tvivl en af de smukkeste beliggende skoler i vort land.

Men en ting er det, at et sogneråd beslutter at bygge en ny skole for sognets egne penge, fraregnet et nærmest symbolsk statstilskud, en anden ting er det at få lov at bygge den, selv om den næstendels to årtier gamle skolelov (1937) krævede, at kommunens skoleforhold bragtes i orden. På forhånd måtte man se i øjnene, at der kunne gå lang tid, inden en byggetilladelse kunne ventes, såfremt der ikke blev sat stærke kræfter i gang. På dette punkt har seminariets behov for en moderne øvelsesskole været et tungt lod på vægtskålen. Det lykkedes næsten med omgående post efter planernes færdiggørelse at få den eftertragtede tilladelse (7. juli 1960), så arbejdet kunne sættes i gang i sensommeren samme år. Men at bygge på den nissumske lerbund er en opgave af særlig art, hvad vi godt kender fra seminariebyggeriet. Inden længe var terrænet af efterårsregnen omdannet til ufremkommeligt lerpløre, og arbejdet blev meget vanskeligt. Fundamenter blev støbt, så alt var klar til opmuring i foråret 1961.

Under byggeriet holdt vejrgudernes ugunst ved, idet der tre gange skete omfattende stormskader på byggeriet. Skolen ligger på en vejrmæssigt udsat plads. Den må trodse stormen, hvad enten denne kommer fra nordvest ude fra bredningen eller fra sydvest gennem vind-

Parti fra skolens aula. Vægdekoration: Poul Rytter

slusen vest for kirken, men belært af erfaringen er der nu gjort en ekstra indsats for at gøre tagene modstandsdygtige.

Ved udformningen af skolen er der på skyldig, vist tillige fremsynet måde taget hensyn til dens biopgave som øvelsesskole, og for dette fremsyn skal der lyde en tak til sognerådet og dermed til kommunens befolkning. Det er klart, at en investering på ca. 2 millioner kroner, som hele skolekomplekset med lærerboliger koster, er en stor belastning for en lille kommunes økonomi, hvilket også har givet sig til kende ved et stort hop opad i skatteprocent, så Nr. Nissum kommune er der på linie med andre landkommuner, der har taget påtrængende investeringsopgaver op. Byerne er vore dages skattely.

Selv om skolen blev taget i brug ved skoleårets begyndelse 1962, var der mange ufærdige områder både ude og inde, navnlig var omgivelserne om skolen og de fire nye lærerboliger ret trøstesløse at se på. Den endelige færdiggørelse blev nogenlunde tilendebragt i løbet af skoleåret, så man kunne tænke på den officielle indvielse, der blev fastsat til d. 21. august i år.

I højtideligheden deltog en række repræsentanter fra de forskellige myndigheder m. v. med amtmanden i spidsen. Man samledes i skolens store midtsamlende aula, gennem hvis store glasflader man ser frit ud over bakker og fjord. Vægfladerne er udsmykket af kunstmaler Poul Rytter, der her efter min mening har ydet noget af sit al-

lerbedste både med hensyn til symbolik og udførelse. Gennemgang af udsmykningen vil kræve en særlig artikel, hvis den skulle være nogenlunde udtømmende. Jeg opfatter det som et tegn på, at alle fortidige genvordigheder nu er fortidige, og at der venter skolen en lys og lykkelig fremtid, at selve indvielsen var begunstiget af sol, høj himmel og klar luft, så det blev en betagende oplevelse at deltage i højtideligheden med de uforlignelige udsigter over grønne og gule bakkedrag, kløftede dalstrøg og en blinkende blå fjord mod Thylands hvide klinter som naturens eget draperi.

Endnu ligger skolen lidt fersk og barsk på den åbne bakke, men dens ca. 200 børn fordelt på 7 klasser samt fra dette skoleårs begyndelse en 8. klasse fylder den med liv og vil sikkert også tage noget af det ferske bort inden længe. Der er 7 faste lærerkræfter samt midlertidigt en række faglærere fra seminariets lærerstab ansat ved skolen. Dens leder er førstelærer Jens Mikkelsen, der endnu venter på sin nye bolig. Lad os håbe, han kan holde jul i den. Har den ladet vente på sig, bliver den dog alene ved sin beliggenhed noget for sig selv, måske også på anden måde. Man skulle næsten have en særlig takst for leje af en sådan landskabelig herlighedsværldi, som beboerne af dette hus fremtidigt kan nyde så ubestridt.

Måtte denne skole tjene sit formål for sognets kommende generationer med sans for gammel arv, men med åbent blik for nye værdier, med kirkens klokkeklang over dagens arbejde og leg. Og måtte de, hvem dette er betroet, leve op både til det almindelige skolearbejdes ansvar og det særlige: at være et mønster for den stadige strøm af vordende lærere, der sammen med børnene daglig slider dens trapper.

Det er en stor opgave, men den kan ikke stilles mindre.

Tale ved elevfesten

14. november 1962

Af lektor Jobs. Hejbøl (21)

Hvorfor holde fest? Jeg vil gerne i aften se det spørgsmål i lyset af de større og vanskeligere spørgsmål om selve livet, hvad et menneske er, og hvad vi er her for?

Når jeg stiller mig selv det spørgsmål, kommer jeg til at tænke på en beretning i Bedas engelske kirkehistorie fra ca. 700. Han fortæller om en kong Edvin, der i 627 besluttede sig til dåb og meddelte det til sine høvdinge. En af disse svarede: »Ja, konge, kan den ny lære give nogen besked om evigheden, så er det al ære værd; thi livet ser for mine øjne ud, ligesom når en spurv flyver ind ad den ene dør og ud ad den anden gennem hallen, hvor du sidder til højboards med dine stormænd, mens det regner og stormer udenfor. Spurven har det godt nok, mens den flyver igennem, men det er kun et øjeblik. Og sådan er det også med os: vi ved ikke, hvor vi kommer fra, og hvor vi går hen.«

Her får vi spørgsmålet stillet, men ikke noget egentligt svar. Den næste, jeg har søgt til, er Molières samtidige, matematikeren og filosofen Pascal, den tids Søren Kierkegaard. Når jeg gerne vil nævne ham her, er det også for at give et modbillede til Moliere, som vi skulle prøve at blive samtidige med i aften. De er for øvrigt også samtidige med komponister som Joh. Seb. Bach og Georg Fr. Händel, så der synes at være tale om en frugtbar kulturperiode.

Pascal siger en hel del om menneskets situation. »Lad mennesket betragte naturen i dens høje og fulde majestæt. – Lad Jordens bane omkring solen blive som et punkt ved siden af de stjerner, der drejer rundt i firmamentet. Og lad forestillingskraften føre os videre, der hvor synet slipper. Den vil før blive træt af at arbejde end naturen af at tilføre den materiale. – – – Hvad er vel et menneske i rummets uendelighed?« udbryder han.

Og han fører derefter læseren ind i atomets lille verden i så moderne udtryk, som kunne det være en atomforsker af i dag. »Lad os

nu antage,« siger han, »at mennesket er nået så langt i opdelingen af det små, som hans begrebskraft rækker til, tror han så, vi her står ved den yderste grænse for det små i naturen? Nej, inden for det atom, han er standset ved, skal jeg lade ham se en uendelighed af verdener, der hver har sit firmament.«

»Den, der betragter sig i dette lys,« siger Pascal, »må forfærdes over sig selv. Vort jeg svæver mellem uendelighedens og intets afgrunde. Hvem må ikke skælve ved beskuelsen af sådanne vidundere? Jeg tror, at videlysten snart vil slå over i undren, at man vil foretrække i stilhed at beskue fremfor indbildsk at forske videre.«

Han bestemmer da mennesket i forhold til naturen som et intet i forhold til uendeligheden, et alt i forhold til intet, et midtpunkt mellem intet og alt.

Hvem er vel i stand til at følge disse forunderlige bevægelser, fra intet mod uendeligheden, som alt stiler imod? spørger han og svarer selv: Ene den, som har skabt alle disse undere.

Pascals tanker ligger nær op ad den angelsachsiske hedenske høvdings tanker, men der er kommet et positivt og meget vigtigt led til: skaberen. Det ender ikke med et spørgsmålstegn.

Efter at vi således har forsøgt at blive samtidige med Moliere på et vigtigt område og måske har undret os over, hvor moderne Pascals tanker virkede – vi skal senere få lejlighed til at overveje, om Moliere kan virke lige så nutidigt – vender vi tilbage til det først stillede spørgsmål: Hvorfor feste? Giver disse betragtninger over mennesket og dets livsvilkår noget grundlag for at feste?

Svaret må blive både ja og nej, mest ja. I den korte stund, vi som spurven opholder os i høvdingehallen – og i aften er det os, der er sat til højbords – da må det være rimeligt at feste, som tak for selve livets gave, og fordi vi har fået sådanne kår, at vi kan betragte livet som en gave. De fremførte betragtninger understreger dog vist for os, at det er her og nu, livet skal leves.

Hauch siger som bekendt et sted: Vi sendtes hid til arbejde og ej til lyst og leg. Er det rigtigt? Igen her må jeg svare både ja og nej, men mest nej. Vi sendtes hid til arbejde, men også til lyst og leg. Det svar gælder efter min mening både vort liv i det hele taget og vort liv på Nr. Nissum seminarium. Uden arbejde ville livet være meningsløst og ville snart blive lumsk kedeligt. Men arbejde alene ville gøre livet til en trædemølle, som også ville være uudholdelig. Altså: arbejde som det primære og lyst og leg, eller med et andet ord: fest som den nødvendige afveksling i livets rytme.

Livet er nemlig på mange måder rytmisk bestemt, hjerteslaget og

åndedrættet er f.ex. rytmiske funktioner. Årets rytme betegnes bl.a. af jul, påske og pinse m.m., og hver families liv har sin egen rytme,, bestemt af de samme årlige fester + fødselsdage, barnedåb, konfirmation, bryllup o.s.v. Hvad tjener alt dette til? Ja, foruden at give rige oplevelser i det korte liv, knytter det familiens medlemmer sammen i et rigere fællesskab.

Og på lignende måde med et folk. Hvor meget mon ikke den store kongefest i Sverrig forleden har bidraget til at knytte nationen sammen til en enhed?

Nr. Nissum seminarium er et sådant betydningsfuldt fællesskab, en slags storfamilie. Der er derfor for mig ingen som helst tvivl om, at en fest som den i aften sammen med årets øvrige fester: sportsfest, julefest og dimissionsfest m.fl. har den allerstørste betydning. De knytter sammen og giver fælles oplevelser og minder, som fællesskabet kan leve videre på.

Lad mig så tilføje, at det selvfølgelig ikke blot er festerne, der binder sammen, arbejdet gør det også. Og sorgens dage binder sammen, mere måske end noget andet. Der er måske dem, der har spurgt, om det er rigtigt af os at afholde fest i år. En elev har da også sagt til mig, at hvis ikke forberedelserne allerede havde været i gang den sorgens dag i september, ville der nok ikke være blevet nogen fest i år, og i hvert fald var der ikke kommet til at stå et lystspil på programmet.

Jeg tror trods alt, det er rigtigt, at vi holder festen, som vi plejer. Livet skal jo leves, her og nu, og vi har tydelige vidnesbyrd fra litteraturen om, hvad det kan koste at binde sig stærkere til det hedengangne og de hedengangne end til livet selv. Jeg tænker på folkevisen om Åge og Else og på Harald Kiddes roman af samme navn. Den, der misforstår livet, skal ikke række hånden efter det høje, er denne romans motto (efter Torneroses bog).

Men netop her midt under festen vil det være på sin plads at mindes de to, for hvem døren til høvdingehallen så brat blev slået i, mindes dem med ærbødighed og tak. Og vi vil sende vore tanker til de to så hårdt ramte hjem.

Og lad os så i fællesskab glæde os over festen og tage også den som en gave fra den livets og evighedens Gud, som Pascal pegede hen på som den eneste, der sad inde med løsningen på livets gåde.

Og det er jo i sandhed en festlig opdækning, vi bliver stillet over for. III klasserne + Allan Berg har allerede vist, at de kan. Om lidt bliver vi indbudt som tilskuere til selve Ludvig 14's, solkongens, hofteater repræsenteret af hofdigteren og hofskuespilleren Moliere. Det er

da festligt. Og i denne forbindelse bør vi også nævne, at det var det samme skuespil, der stod på plakaten, da vort hjemlige teater, Grøn-negadeteatret i København, åbnede d. 23. sept. 1722. Tre dage senere spillede samme sted den første originale komedie af Holberg: Den politiske Kandestøber. Dermed har vi komediedigtningens tradition angivet bagud til Rom og Grækenland (Plautus – Menander – frem-over gennem Holberg til Heiberg, Hostrup og Soya m.fl. nutidige forfattere).

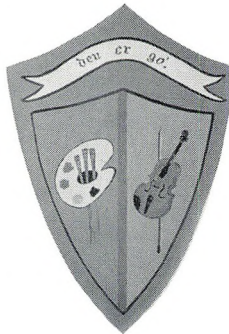
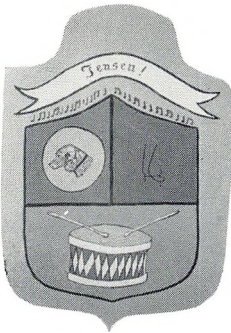
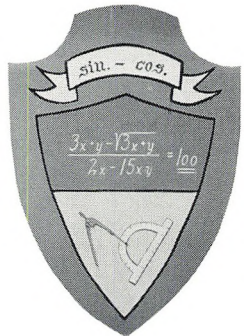
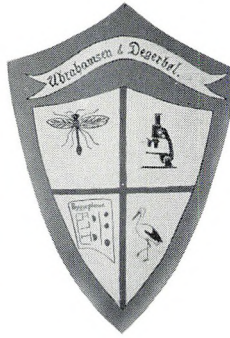
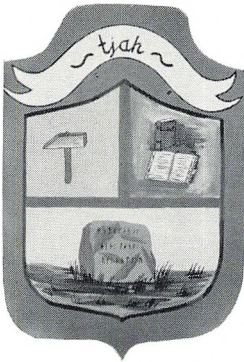
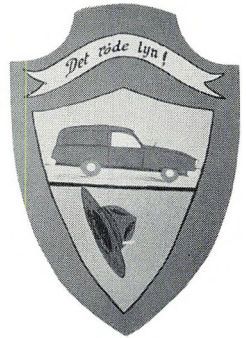
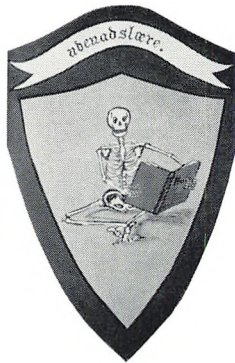
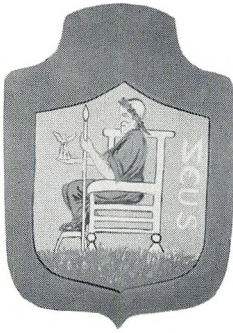
Og lad os af monsieur Harpagon lære noget om, hvorledes livet ikke skal leves, hvordan mennesker kan gøre livet svært for hinanden i stedet for at gøre det lysere og rigere.

Festen i aften er en smuk parentes i vort dagligliv. Vi er kommet ind i hallen her som spurven, og om nogle timer flyver vi ud herfra igen, en skøn oplevelse rigere.

Således er hele vort liv en parentes som spurvens i høvdingehallen, og en dag om kortere eller længere tid er det os, døren slås i for. Spørgsmålet bliver da: Hvad har vi så fået ud af livet, i arbejde og i fest?

Diskrete hentydninger

Udvalgte tegninger fra elevfesten 1962
tegnet af forskellige semelever

Da red. ikke har kunnet overkomme at anbringe den forklarende tekst sammen med den tegning, den hører til, overlades det til læserne at hitte ud af, hvordan tekst og billeder hører sammen.

Ilsoe: fysik-kemi, nybagt fader.

Ringgaard: musik, hundecjer.

Tangsig: dansk, idræt, spejder.

Hejbøl: historie.

Villy Chr.: psykologi, socialdemokrat.

Rud. Møller: tidligere præst i Argentina.

Høgel: rektor.

Hanne Chr.: matematik.

Rosenstand: historie, ugift.

Porup: er der plads til en varm kartoffel?

Abrahamsen: biologi m.m.

Skovbakke: formning, violinspil.

Fru Tangsig: gymnastikteori, bibelhistorie.

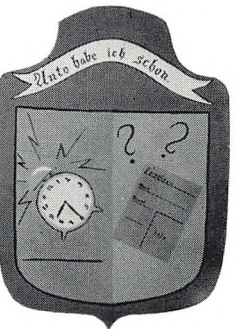
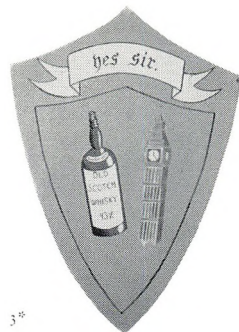
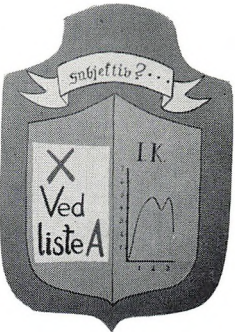
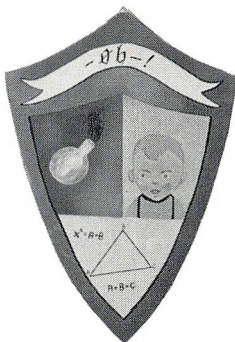
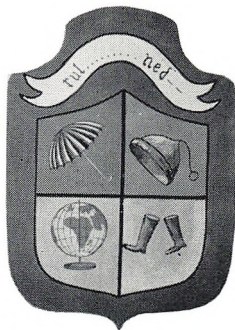
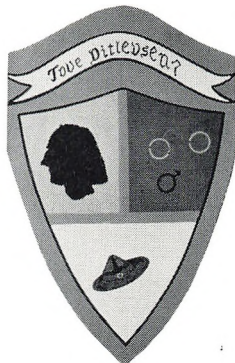
Walther: geografi, film.

Anna Andersen: tysk, nybagt chauffør.

Eriksen: rød bil og grøn spejderhat.

Albertsen: hold ferie i England.

Fonsmark: der findes flere metoder.

Tale ved elevfesten 15. november 1962

Af lektor Gunner Eriksen (43)

Må jeg ha' lov at takke dig,
o høje komite,
der udtrykt ønsket har, at mig
som taler, du vil se.

Samtidig håber jeg, at ej
det kommer dig på tværs,
at muserne har rådet mig
at sige alt pr. vers.

Der var engang en sem.elev,
– før Oddesund fik bro –
der længselsfuld i hjerte blev:
»Æ'wl hjem te Sønderhå«.

Men da han så til lørdag kom,
den færge gled af sted;
hans pengepung var blevet tom,
og han kom ikke med.

Han havde tigget, tryglet, ja,
men vennen sagde nej,
de fem ti-ører kan jeg da
umuligt låne dig.

Se venner, det var før den dag,
da I til verden drat'
i velfærdsstatens bløde lag
af puder, dun og vat.

Den står på øllebrød og vand
hver dag i fire år,
dog skal det siges her, at han
en sjælden gang dog får

organiseret her og der
lidt mælk, en skorpe tør,
lidt margarine og lidt svær,
og så er der humør.

så festes der, og folk i hast
om bordet bænkes vil,
for gerrighed, det er en last,
han ikke kender til.

Blandt folkene ved denne fest
ses før bemeldte ven,
der gerne åd sig glad som gæst,
men aldrig gav igen.

Den fattige sku' ellers da
ha' sparekniven frem,
om den eksamen han sku' ta'
og slippe godt fra sem.

Den kakkellovn var sjælden varm,
og tøjet, det var slidt,
men heller' føle sig lidt arm
end tage på kredit.

Af møbler var en seng, et bord,
et skab, en pindestol,
to plyssets fra hans bedstemor,
en simpel vægreol

det gods, han sammenskrabet fik
til hygge, søvn og slid.
Det hele solgtes for en slik,
da endt var læsetid.

Men tro nu ikke lige straks,
at disse ringe kår
var dårlig grobund af en slags,
som ingen grøde får.

Han kratted' ved og tog imod
og tygged' hver portion,
og siden, da han sem. forlod,
var ingen Harpagon.

Han glæded' sig, fordi han fandt,
jo mere han ku' gi',
jo mere så han, det var sandt,
han voksed' selv deri.

Sandt nok, han ingen krøsus var,
dog ej i pengetrang.
Han kone fik, og han blev far,
og blev det nok engang,

og nok engang, og nok engang,
og nok en sidste gang,
det hele hus af skrål og sang
gav genlyd dagen lang.

Det livsbekræftende var det,
der tegnede den degn,
han gav, han fik, og kom så te'
at præge den hele egn.

Men vi må ikke hænge her,
vi skal ha' mere med,
da tyve år henløbet er,
en søn blev sendt af sted

til kære, gode, gamle sem.,
hvor farmand var elev,
forventning, glæde fyldte dem,
familietur det blev.

Og se, først skulle de ha' fat
på møbler, bøger, tøj,
et værelse, et pensionat,
og ih, hvor var der møj.

De foretræde også fik
hos rektor på kontor,
jeg tror to timer mindst, der gik,
de lytted' til hans ord

om ansvar, pligt, om frihed og
om kammeraderi,
om hellig ko, ihjel han slog,
om god økonomi,

om alt, hvad der må kræves af
en god elev i dag,
selvstændig tænkning, indsats brav
i alle skolens fag.

Men allermest han talte om
ideen bag vor stat:
det ideelle samfund,
som har loven udeladt.

Den fader og den moder drog
så glade hjem den dag,
det passed' dem, så det forsløg,
med dette foredrag.

Og sønnen troede også selv,
han hvert et ord forstod,
han vinked' til de to farvel
og ene der han stod.

Det gjaldt – til motto et og to –
for ham at leve op,
hans ånd var redebøn i tro,
men kødet sagde stop.

I første omgang tog han fat
med ildhu og med fart,
han gav sig helt, han mærked' at
han fik en rigtig start.

Han ind i venners kreds nu gik
naturligt i en ruf,
han mødte Frøns, Kanon og Mik,
Pinnocchio og Guf.

Han ind imellem husker på
den dag, han sku' herom,
hvordan, mens han i sengen lå,
hans fader til ham kom:

Du aldrig holde dig neutral,
hans fader til ham si'r,
i hvad som helst du møde skal,
du får kun, hvad du gi'r.

Det gik så godt den første tid,
han leved' aktivt med,
tog del i alt, tog fat med flid,
det var et dejligt sted.

Men siden var det så som så
med al den herlighed,
han svømmede kun ovenpå,
han gled og bare gled.

På klassen han sig made lod
af lærere på rad,
de fik jo løn i overflod,
så ikke sært de gad.

Han selv hang på, tog kun imod,
fik af og til en blund,
til arbej'd' han sig drive lod
en enkelt aftenstund,

hvis han var ganske sikker på,
der overhøring var
den næste dag, og ikke få
det fælles motto har.

Vor gode ven ku' ellers nok
få tiden til at gå,
den gik jo selv, når man i flok
drev rundt på må og få.

Af fjernsyn var der hele to,
og radio let han fandt,
han nøjedes bare med at glo
og lytte lidt iblandt.

Med penge var det ingen sag,
for statens store trug
– stipendium og lån hver dag –
ku' dække hans forbrug,

så ret gelinde alting gled
for vores fælles ven,
om han blev kvalt i kedsomhed,
det får nu nok stå hen.

Men jeg skal kort berette her
om et besøg af far,
en månedslov i skolen der,
jernhesten frem han ta'r

og træder da fra morgenen af
mod Alma Mater hen,
men der er uheld, slemt endda,
punkteringer igen.

Først pumper han og kører så,
til sidst han må gi' op,
han den i grøften lægge må
og håbe på et stop.

Ved vejen står den gamle degn
og vifter med sin hat,
men der er ingen, der gør tegn,
og er til hjælp parat.

Men endelig så standser en,
en knøs med dun om kind,
han smiler bredt og siger: ven,
sid ind, sid bare ind.

Forlegent stammer degnen lidt:
ja tak, det pænt da var,
jeg skal til Nissum på visit,
og cyklen strejket har.

Så siger bilisten, den filur,
jeg går da selv på sem.,
jeg kørt mig har en lille tur
og er på vejen hjem.

Den lærer tænker sit, men ak,
som simpel passager
man har at nøjes med en tak
til denne kavalier.

Han træffer drengen hjemme, rart
på ottoman han lå,
han kommer op og skænker snart
for far af madam blå

en god kop kaffe, alt imens
han hører hjemmefra
om mor og skolen, onkel Jens
og søsters fødselsda'.

Og mens de sådan sidder lunt
og drøfter dit og dat,
hans far det finder opportunt
at skifte emne brat:

Din mor og jeg har længe gået
og sparet lidt i flæng,
tre-fire tusind har vi fået,
de er til dig, min dreng.

Og sønnen knuser faderen kåd
han takker ham så glad.
Ja, ja, min dreng, nu bli'r der råd
til varm' og middagsmad.

Den næste dag, ja hør nu her,
da tog han ind til by,
han var beskeden, købte der,
en scooter splinterny.

Moralen i en nøddeskal,
den bli'r, som degnen si'r:
I hvad som helst du møde skal,
du får kun, hvad du gi'r.

Skoleforhold på Taiwan (Formosa)

Af missionær Stinne Olivarius (55)

*En af børnehaveeleverne
underholder ved kirkens julefest*

Taiwan fylder ikke meget på et verdenskort, øen er ca. på størrelse med Jylland og Fyn, men det er en naturskøn og meget frugtbar lille plet. Omkring 60 % af øen er dækket af høje bjerge, og en ret stor del af de resterende 40 % er rismarker og sukkerrørmarker. På øen bor der i dag en befolkning på ca. 12 mill., hvoraf de 1,9 % er stammefolk, medens de 98,1 % er kinesere. Kineserne opdeles i 3 grupper, som nåede til Taiwan på forskellige stadier af øens historie og som på grund af mindre kulturelle forskelle i nogen grad har bevaret deres specielle særpræg. Det var den gruppe, som normalt kaldes taiwaneserne, der først flyttede over fra Fukien provins og bosatte sig på Taiwan. Senere kom en gruppe hakkafolk fra fastlandet, og endelig fra og med slutningen af 1948 er der kommet kinesiske flygtninge til øen. Det er flygtninge, som valgte at forlade deres hjemegn på fastlandet og flygte til Taiwan for fortsat at kunne leve i frihed uden for det kommunistiske område.

Taiwan har fra langt tilbage været en del af Kina, men efter den kinesisk-japanske krig måtte Kina i 1895 afstå øen til Japan, hvor efter Taiwan i 50 år var under japansk herredømme. Disse historiske og politiske forhold spiller i høj grad en rolle for skoleforholdene på Taiwan. Japanerne lagde stærk vægt på uddannelse, men der var ikke udelukkende fordele ved det japanske skolevæsen. Al undervisningen skulle foregå på japansk, det var forbudt at tale kinesisk og den taiwanesiske dialekt i skolerne. Og man gav de japanske børn og unge, som fandtes på øen, bedre chancer for uddannelse end kineserne. På seminarierne var omkring 80 % af eleverne japanere, for man ønskede japanske lærere, for at ungdommen kunne blive opdraget i den rette japanske ånd. I de 50 år japanerne regerede på øen, rejste mange unge til Japan for at videreuddanne sig.

Da Taiwan så i 1945 blev givet tilbage til Kina, stod undervisningsministeriet over for en enorm opgave. Alle skoleledere havde

været japanere og skulle nu erstattes med kinesere, det samme gjaldt godt halvdelen af folkeskolelærerne og $\frac{1}{10}$ af mellemskolelærerne. I de højere skoler var $\frac{1}{5}$ af embederne nu uden lærere, fordi japanerne var rejst. – Det var et stort problem; der var langt fra kvalificerede lærere nok, særlig vanskeligt var det at finde skoleledere og lærere til de højere skoler. Man hentede mange lærere over fra Kinas fastland, men der var ikke nok, der havde lyst til at rejse så langt bort. Man måtte en tid klare sig med alt for mange ukvalificerede lærere. Hvad dette problem angik blev flygtningestrømmen en hjælp. Blandt de mange flygtninge, der kom til øen fra slutningen af 1948, var der mange veluddannede lærere. (I det hele taget er der mange, dygtige, selvstændige og veluddannede mennesker blandt flygtningene).

Da japanerne havde forladt skuepladsen, måtte man også gøre noget for at få det kinesiske sprog genindført i skolerne. Mange på Taiwan kunne slet ikke tale rigskinesisk på det tidspunkt. I dag taler alle store børn og unge på øen rigskinesisk, medens en del af de ældre blandt taiwaneserne kun taler den taiwanesiske dialekt og japansk. I dag er japansk ikke engang det vigtigste fremmede sprog i mellem-skolen, det er derimod engelsk.

Også det japanske skolesystem ønskede man at skifte ud, og dermed fulgte, at man måtte udarbejde nye tekstbøger og nyt pensum. Man kunne nemlig heller ikke uden videre indføre alle tekstbøger fra det kinesiske fastland, da de ikke alle passede ind i den lokale situation.

Regeringen har gjort en stor indsats for at klare alle disse spørgsmål i årene efter 1945. I lovene for 1948 hedder det, at af provinssens årsbudget skal ikke mindre end 25 % gå til skoler og uddannelse.

Hvor langt er man så nået på Taiwan i dag?

Sidste år var mindre end 10 % af øens befolkning analfabeter, det drejer sig om ældre mennesker og især kvinder. Om 10 år regner man med, at alle vil kunne læse og skrive.

Der er almindelig skolepligt på øen. Statistikken fra 1962 viser, at 96 % af børnene i skolepligtig alder går i skole; dette tal er det 2. højeste i Asien. De resterende 4 % er hovedsagelig børn fra bjergegnene, bl.a. en del stammefolk. Undervisning og skolebøger er gratis i folkeskolens 6 klasser, hvor børnene går fra 6–12 års alderen. I alt findes der på øen 1,884 folkeskoler med 1,986,944 elever og 46,266 lærere. (Tallene er fra 1962). I flere år har man på grund af lærermangel og lokalemangel mange steder haft 2 hold elever hver dag; sidste hold var først færdig langt ud på aftenen. Og sådanne forhold findes endnu, men ikke så udbredt som for 10 år siden. Men som

Kristne unge ved Tungbai universitet

ovenstående tal røber, er elevantallet pr. klasse endnu alt for højt, i gennemsnit omkring 53 i folkeskolen og 48 i mellemskolen. Det er ikke ualmindeligt med en klasse på 60–65 elever.

De fleste forældre på Taiwan ønsker, at deres børn skal fortsætte i mellemskolen. Men der er ikke skoler nok: af de elever, der går ud af folkeskolen, kan kun ca. 52 % få lejlighed til at fortsætte i den lavere mellemskole, som er treårig. Senere må eleverne tage optagelsesprøve til den højere mellemskole, og ca. 81 % af eleverne med eksamen fra den lavere mellemskole får lejlighed til at fortsætte i den højere mellemskole, som ligeledes er treårig. Har man taget eksamen fra den højere mellemskole, kan man indstille sig til optagelsesprøve til universitetet eller en af de andre højere skoler på øen. Og nu er man efterhånden nået så langt, at 76 % af disse unge får chance for at få en videre uddannelse. Her må det dog bemærkes, at de allerfleste ønsker optagelse på et af Taiwans 8 universiteter, som kun kan tage en trediedel af alle, der indstiller sig til prøven. Men mange af dem, som skuffede må opgive universitetet, kommer så ind på et af de 22 colleges, som findes på øen. En del af disse colleges (højere skoler) er private skoler, hvor eleverne som regel må betale ret store skolepenge. Og for nogen af disse skolers vedkommende gælder det, at man ikke får så god en undervisning som på de bedste universiteter.

En mellemskolelærer har som regel kun 18 ugentlige timer på skolen, men da alle prøver og eksaminer er skriftlige, hvilket næsten er nødvendigt, hvor man har så store klasser, og da der også til daglig er mange stile og opgaver at rette, må man regne med at skulle bruge 3 timer dagligt derhjemme til at rette opgaver. En mellem-

skolelærerinde, jeg mødte, som havde undervist i 15 år, fik 1100 Taiwan dollars i løn pr. måned, hvilket svarer til omtrent 200 kr. Det er ingen stor løn, selv om pengene strækker længere end i Danmark. Men lærerstillingen, især i de højere skoler, er en agtet stilling på Taiwan, som det har været det i Kina helt fra Konfucius's tid. Konfucius regnes stadigvæk for den største lærer, der nogensinde har levet, og han er mange læreres ideal. På hans fødselsdag fejrer man lærernes fest, hvor lærerne har fridag, og så har eleverne det jo også, med mindre de bruger dagen til at læse hjemme, hvilket ofte sker, da konkurrencen er hård, og man derfor må hænge i. Søndag er skolefridag, og der er en sommerferie næsten så lang som i Danmark, og i kinesisk nytår, som falder sidst i januar eller først i februar, har man vinterferie. Men der er ikke mange elever, der holder fri hele søndagen, og også en stor del af ferierne bliver brugt til studier. Det er vanskeligt at få et feriejob, der er alt for mange mennesker, kun meget få steder mangler man en ekstra mand i skoleferien, så meget mere som det slet ikke er almindeligt, at befolkningen holder sommerferie og tager på ferietur. Det er heller ikke almindeligt, at studenter tager på ferietur; det har man ikke råd til. Nej, man bliver hjemme og læser, og den vægtigste grund til dette er selvfølgelig den, at mange elever er bange for ikke at klare sig i konkurrencen, og derfor må ferien bruges til at repetere. Ofte går skoleeleverne til ekstratimer hos en lærer eller deltager i et af de utallige repetitionskurser, som afholdes rundt omkring i små og store byer. Tusinder af skoleelever går til ekstrakurser om søndagen eller flere aftener om ugen hele året igennem. Børnene har ikke tid til at være børn, og kampen er umenneskelig hård for de mindre begavede børn, som ikke har mulighed for særundervisning. Undervisningsministeren udtrykte for et par år siden i en artikel til et af de førende dagblade på øen, at man fra ministeriets side er opmærksom på, at konkurrencen er for hård for mange børn. Man gør, hvad man kan for at forbedre situationen, men det er ikke let at klare de mange opgaver, der ligger for, blandt en befolkning, hvoraf 40 % er under 15 år, og 23 % sidder på skolebænken, og flere ønsker at få denne chance gennem længere tid end de 6 år i folkeskolen.

Man håber inden længe at nå dertil, at alle folkeskoleelever kan få lov til at fortsætte i den lavere mellemskole, sådan at alle får 9 års skolegang.

I dag er man nået så langt, at de fleste af de ukvalificerede lærere er skiftet ud, eller de har fået videre uddannelse, men der er stadigvæk lærermangel. Der findes 10 seminarier med et samlet elevantal på

Risbøst og tærskning

omkring 7000. De vordende lærere får fri kost og logi i studietiden. Desuden har man et uddannelsescenter for lærere, som i nogen grad svarer til Danmarks lærerhøjskole. Det ligger i Panchiao ved Taipei. Centret har en fast stab på omkring 20 lærere og ledes af en kvinde, fru Dorothy Ho, som er en kristen og medlem af menighedsrådet i Panchiao lutherske kirke. Hendes mand er gymnastikdirektør på Taiwan. Træningscentret blev oprettet i 1956, og siden da har 6000 lærere og skoleledere deltaget i korte kurser på dette sted. I tilknytning til centret har man en øvelsesskole, som er en mødelskole og berømt i Østen. På centret lægger man især vægt på metodik; man lærer at benytte nye metoder og tage moderne undervisningsmaterialer i brug. Fru Ho er overbevist om, at det gamle ord er sandt: »Gode lærere bestemmer nationens fremtid.«

Til sidst ville det måske være naturligt at spørge: Hvilken kontakt har kirken med skolevæsenet derude?

Nogle kirkesamfund har mellemskoler; indtil nu har den lutherske kirke ikke haft det, men de sidste år har man drøftet mulighederne for at få en sådan. Mange af vore lutherske kristne har udtrykt ønsket om at kunne sende deres børn til en kristen skole. Der er store vanskeligheder, som tårner sig op for dem, der arbejder med virkeliggørelsen af denne plan. Det er et stort økonomisk spørgsmål, og det er et spørgsmål, om man kan finde kristne lærere, som er fuldt ud kvalificerede. Men grunden til skolen er købt, og der arbejdes videre med planerne om en luthersk mellemskole.

På øen er der kun få børnehaver, for øjeblikket omkring 670, for børn fra 3–6 år. De fleste af disse drives af forskellige organisationer,

såsom arbejderorganisationer, landboforeninger o.s.v. Men der findes også buddhistiske og kristne børnehaver. Regeringen har nok at gøre med at klare skoleproblemer og kan derfor i øjeblikket ikke gøre andet for børnehalebørnene end uddanne børnehavelærere. Her er en opgave for kirken, og samtidig er det en stor kontaktmulighed, idet også buddhistiske hjem sender deres børn til vore børnehaver. Den lutherske kirke har nu 8 børnehaver rundt om i forskellige byer, og man bruger ofte kirken til børnehavelokale de 6 ugedage. Det er vort håb at få mange flere børnehaver i årene fremover.

Uden for Taichung by ligger det eneste kristne universitet på øen (et af de 8 foran nævnte universiteter). Tunghai kristne universitet blev oprettet i 1955 med støtte fra »The United Board for Christian Higher Education in Asia«. – Det er altså ikke specielt luthersk. I år genåbner katolikkerne et katolsk universitet på øen, som tidligere fandtes i Peking.

Den lutherske kirke har 2 skoler, en bibelskole og en præsteskole. Bibelskolen har 2-årige kurser, hvor mandlige og kvindelige evangelister får deres uddannelse. På præsteskolen får kirkens vordende præster deres 4-årige uddannelse. Eleverne må have eksamen fra den højere mellemskole for at blive optaget. I dette efterår begynder man forsøgsvis noget nyt, idet man først tager elever ind til et 4 måneders kursus, hvorefter de elever, der viser sig egnede til at fortsætte, sendes til Tunghai universitetet for sandsynligvis 2 års studier der, inden de kommer tilbage til præsteskolen for at få den 4-årige uddannelse. – Kirken må følge med tiden, og i dag, hvor der kræves mere uddannelse, må også kirkens medarbejdere så vidt muligt have en god uddannelse.

Selv om man som udlænding og missionær på Taiwan ikke har store muligheder for at få et fast lærerembede, så er man alligevel direkte og indirekte engageret i spørgsmålet om uddannelse. Og da al undervisning i kristendomskundskab må foregå ud fra kirken, har vi missionærer jo især her vores opgave. Desuden er der mange muligheder for at blive engelsk timelærer i den højere mellemskole eller på et af universiteterne, hvilket giver gode muligheder for at kontakte ungdommen. Det er også en god hjælp til at lære folket, dets skikke og kultur at kende. Det har været en virkelig oplevelse at stå i nært samarbejde med dygtige kristne lærere rundt om i vore lokale menigheder. Ligeledes har det været inspirerende at arbejde blandt mange dygtige, vågne unge studenter, som står midt i kampen for uddannelse. Det er en glæde at være iblandt dem sendt med et budskab, der kan hjælpe alle mennesker i enhver situation.

Indtryk fra en Grækenlandstur 1963

Af seminarieelev Jørgen Elper Hansen, III kl.

Hvorfor Grækenland, vil De måske sige. Jo, Grækenland var noget ukendt. Det havde sine landskaber, det havde sin for Sydeuropa så karakteristisk vegetation, det havde Middelhavet, den lovpriste sol, lyset og fortidsminderne. Men Grækenland er også andet. Det er nationen, der har overlevet 400 års tyrkervælde, to verdenskrige og forarmende borgerkrige. Dette land blev målet for en flok seminarieelever under ledelse af adjunkt Mogens Walther.

Dagen oprandt, da bussen skulle afgå fra seminariet, den oprandt i silende regn, men stemningen var høj. På vej ned gennem Jylland blev der gjort holdt ved flere opsamlingssteder og kammeraterne hjulpet ind, en sæk kartofler og en kasse æbler nåede også frem. Det var mødet med kammeraterne – og æblerne, der gav turen en god start. Og ganske rigtigt, vel ude af Danmark holdt det op med at regne, og hermed indledtes 26 dages dejlige oplevelser i Vesttyskland, Østrig, Italien, Jugoslavien – og Grækenland, der var rejsens mål, en køretur på 8500 km, beregnet til at vare i 4 uger.

Det vil blive for trivielt at skulle opremse alle de steder, vi besøgte, kun enkelte skal nævnes. Et af de steder, vi besøgte i Vesttyskland, bør nævnes, nemlig koncentrationslejren Bergen-Belsen. Man har svært ved at fatte, hvad der er sket, men her blev i fem af krigens sidste dage systematisk udryddet 22000 mennesker. Der var også danskere blandt disse mange ofre. Mærkelige til mode og måske uden rigtig at have fattet sandheden bag disse tal forlod vi den øde koncentrationslejr for at besøge endnu et minde om krigen, krigskirkegården Bechlingen, hvor 2500 RAF-flyvere, mænd i deres bedste alder, ligger begravet. Syd for Celle camperede vi for første gang. Klokkerne var mange, og alle var trætte og sov snart fast, så fast, at ingen hørte en bilrude blive slået ind i en dansk bil tæt ved og en taske blive stjålet.

Nedturen gennem Vesttyskland gik gennem Hamburg, Kassel,

Fulda, Würzburg og Nürnberg til Passau og varede 2½ dag. På turens tredje dag ankom vi til Wien, hvor vi hvilede ud en dag.

Dagene går hurtigt, når man oplever noget. Vi vandrede rundt en hel dag i Wien, gik på museer og så på gamle bygninger, men mest af alt undrede vi os over den gulbrune Donau. Man kommer skuffet til at tænke på wienervalsen »An der schönen, blauen Donau«. Først dagen efter så vi den rigtige, blå Donau og lavede op.

Østrigerne er et herligt folkefærd, de er gæstfrie – og da især mod danskere. Men én illusion måtte briste. Wienerkongressens tid med sang og dans til den lyse morgen er forbi. Østrigerne går simpelt hen tidligt i seng – og står tidligt op.

Vi forlod Wien og nåede snart til grænsebyen Leibnitz ved den jugoslaviske grænse. Næste dag slap vi gennem jerntæppet, og i de følgende 3 dage nåede vi gennem Jugoslavien fra nord til syd over Zagreb, Beograd, Niš og Skopje.

I Jugoslavien er butikkerne bugnende fulde af alskens varer. Vi så det især i Beograd. De store selvbetjeningsbutikker lokkede os ofte indenfor, når vi gik på det moderne torv midt i byen, men priserne på luksusvarer var høje. Derimod var fødevarerne billige. Engang lykkedes det for vort gæve indkøbshold at købe grøntsager til alle 28 for 400 dinarer (4 kr.) Og billigere kunne det snart ikke være; men det er ikke billigt for den fattige jugoslaviske landarbejder, der har en dagløn som timelønnen for en lærer herhjemme. Også souvenirs er billige i Jugoslavien – måske fordi turisterne endnu ikke er begyndt at valfarte til landet i den helt store stil.

De jugoslaviske landeveje er dårlige. De var skyld i, at vi måtte ændre planer og vælge de bedre veje inde i landet frem for vejene langs kysten, og de var skyld i mange og lange rysteture; men til alt held holdt bussen. Et par gange hændte det, at vi forude på en dårlig vej pludselig havde en træbro. Ved en af træbroerne stod der et 3 t-skilt. Chaufføren beordrede os alle ud, og vi gik over broen. Den holdt. Derefter kørte bussen over. Også denne gang holdt broen, og vi åndede lettede op og steg atter ind. Først bagefter erfarede vi, at bussen vejede 10 tons. Den bedste jugoslaviske landevej er den såkaldte autoput, men vejen har absolut ikke meget til fælles med de tyske autostradaer. Med autoput'en nåede vi forholdsvis hurtigt til Titos moderne hovedstad, Beograd, hvor vi camperede på et højdedrag med vidt udsyn over byen. En så god udsigt havde vi bestemt ikke fået på byens fineste hotel!

På turens 9. dag kørte vi gennem det fattige Makedonske Højland og overskred endelig grænsen til det forjættede land.

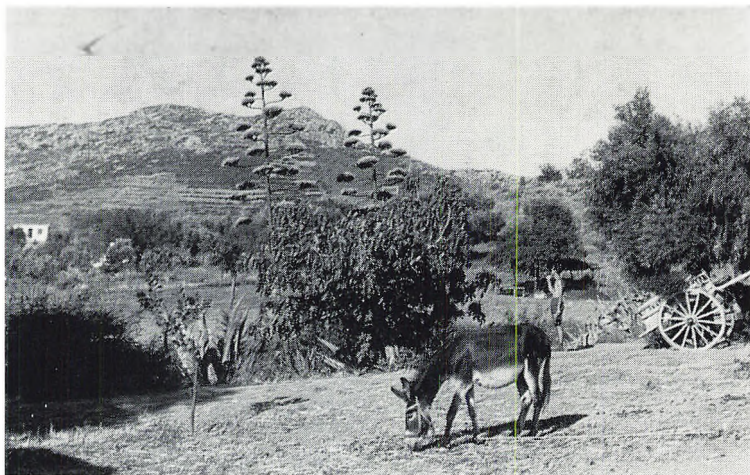
*Nogle deltagere
ved en
bumlemark*

Turen bød på mange hjertelige møder med grækere, der kom hen til os og ville trykke vore hænder, fordi vi var fra Anne-Maries hjemland, og vi fremmede den mellemfolkelige forståelse ved at udtrykke vor glæde over, at de var fra Konstantins hjemland. Sådant overvandt vi en del sprogvanskeligheder ved hjælp af blot to ord: Anne-Marie og Konstantin. Grækerne var flinke mennesker. Jeg husker de to drenge på campingpladsen, der var henrykte over at få lov til at oversprøjte vore svedige kroppe. De følte det som en stor ære – vi som en velbehagelighed. Om aftenen så vi til vor undren de to drenge rede sengen op i det fri. Her sov de i den friske bjergluft.

Med største venlighed blev vi modtaget på den lejrplads, hvor der var en feriekoloni for skolebørn. Vi fik børnene til at synge græske sange for os, og bagefter sang vi danske sange for dem. Børnene afsluttede hver aften med en lang andagt, der holdtes af en græsk-katolsk præst, og til sidst sang de – stående i stram retstilling – den græske nationalsang.

Vi følte os hjemme på denne lejrplads. Tæt ved havde vi en dejlig bred strandbred og Middelhavets blå vand. Men som det går allerbedst, glemmer man at tage vare på sine sager. En af os opdagede snart, at både sko og armbåndsurs var forsvundet fra strandbredden. Der blev stor opstandelse, men hverken ur eller sko lod sig finde trods storstilet hjælpsomhed fra lejrchefens side. Men alligevel kunne vi ikke let glemme Den græske Riviera, hvor vandet var 22° og luften 35°, når vi senere svedte under den brændende sol.

— det æsel så så fredeligt ud!

Nætterne var varme i Grækenland, og mange af os havde svært ved at sove inde i teltene. Luftmadrasserne blev så trukket udenfor, og her sov man trygt under en stjermerig himmel. Men der var andre ting end varmen, der kunne forstyrre den gode nattesøvn. Det var myggene. De var grådige, men de lod sig mærkelig nok ikke byde med hvem som helst. En morgen fremviste vor chauffør nattens resultat: en ophovnet arm med noget over hundrede myggestik; den foreløbige rekord, fastslog vi. Også æsler kunne forstyrre den gode nattesøvn. Det uskadelige dyr stod lige uden for vort telt og gulede fredeligt hele dagen. Mørket faldt på, og vi gik til sengs. Men så begyndte æslet at skryde højt og vedvarende til langt ud på natten. Ud på morgenen blev vi atter vækket af dets skryden. Det var sidste gang vort telt stod ved siden af et æsel!

Mens vi var i Grækenland, oplevede vi også et rigtigt græsk uvejr. Om aftenen havde vi iagttaget fjerne lyn, men tænkte ikke videre over det, før vi ud på natten blev vækket af et voldsomt uvejr. Snart styrtede det ned i stride strømme. Uheldigvis havde vi camperet i en olivenlund ved bjergenes fod, og snart var den lerede jordbund opløst og omdannet til en herlig mudderpøl. Hele natten tordnede og lynede det, og vandstanden steg i de lavest liggende telte. Heldigvis kunne enkelte glæde sig over, at de lå velsignet højt på luftmadrasser, men et telt måtte opgives, og et par mand evakueres til bussen. Ud på morgenen blev der en pause i regnvejret. Grøfterne var blevet

Efter vvejret. Tobaksmark i baggrunden.

fyldt med vand i nattens løb, og køkkenet stod under vand, så der blev afgang uden morgenmad. Hvem kunne have forudset, at der, hvor vi spiste morgenmad, 15 km længere borte, var jordbunden knastør?

Skal man opleve den rigtige sydlandske stemning, bør man besøge basargaderne i Saloniki. Her hænger varerne uden for butikkerne og danner et fantastisk spraglet billede. Man får måske lyst til at købe et ægte håndvævet tæppe, men madvarerne – nej tak. Der kom en ulidelig stank fra slagterbutikkerne, hvis kød var dækket af et lag fluer. Hønsene kaglede i deres bure, og skrigende grækere falbød deres varer. Vel ude af dette kvarter trak vi atter vejret frit og nød de rolige gader.

Grækenland er et fattigt land med størstedelen af kapitalen samlet i Athen. Det hæmmer selvfølgelig landets udvikling, at så meget er koncentreret på et sted. Men hvordan er økonomien hos den enkelte græker? Bedre end i Francos og Salazars riger. Den ufaglærte arbejders dagløn kommer op på ca. 80 drachmer (20 kr.), mens en landarbejder får ca. 60 drachmer (15 kr.) om dagen. Skal man endelig sammenligne de græske lønninger og priser med de jugoslaviske, må man ikke glemme, at Jugoslavien er et kommunistisk samfund, hvor der ikke betales skat.

Grækenlands centrum er Athen. Vi nåede byen midt på dagen, hvor gaderne var allermost trafikerede, og det varede ikke længe,

Parthenon på Akropolis

før vi fik øje på Athens vartegn, Akropolis. At Athen er en storby, mærker man straks, men selv for en storby har Athen en vid udstrækning. Det skyldes de karakteristiske lave huse med flade tage.

Athen er også turisternes by. For kun 2 drachmer får man børstet de støvede rejsesko og begiver sig som ægte turist med fotografiapparatet dinglende om halsen ud for at bese byen. Standser man af nysgerrighed foran et butiksvindue, kommer en overstrømmende venlig indehaver ud og vil endelig have en indenfor for at bese sagerne; så kommer resten af sig selv, mener han. Vi købte »keramikos« og små dukker i græske nationaldragter, men hvad der derudover fandtes, var ofte lige så rædselsfuldt som det, man finder i en dansk souvenirbutik. Prisen på en vare ligger ikke fast. Man skal forhandle om prisen, indtil man bliver enige. Sådan handles der i Grækenland.

Vi påbegyndte vor pilgrimsfærd til Akropolis under en strålende blå himmel, ikke »i måneskin« eller »i den opgående sols stråler«. Det var varmt at vandre rundt mellem ruinerne, og sikke en forvirring. Turister kravlede rundt overalt, fotograferede og fotograferede, og det summede i vore øren af stemmer i mange af jordens tungemål. Selv forsøgte jeg med en rejsefører i den ene hånd at samle tanker om Athens storhedstid.

Vi forlod det livlige Athen, satte over Korinthkanalen og befandt os på Peleponnes. Af indtryk, der må med, vil jeg nævne besøget på kongeborgen Mykene med de mærkelige ruiner, hvis proportioner

overraskede os, og Tiryns kolossale murværk. I 38 ° varme nåede vi til teatret i Epidaurus, der har plads til over 12000 tilskuere og har en enestående akustik.

Atter satte vi over Korinthkanalen, og hver dag bragte os nu nærmere til Danmark. På vej nordpå nåede meddelelserne om jordskælvskatastrofen i Skopje os. Vi købte græske aviser for at kunne læse tallene på ofrene, og vi forfærdedes over disses størrelse. En by på størrelse med Århus var på få minutter lagt i ruiner. Da vi slog lejr ved grænsen, talte vi med den første, der havde været i katastrofeområdet.

Vi lagde Skopje bag os uden at gøre ophold og slog lejr i Niš. Hjemturen fortsattes de følgende dage over Beograd, Ljubljana, Italien, Gross Glockner, Salzburg, München og Hamburg. Dog bragte hjemturen os utallige oplevelser, bl. a. et besøg i den 7 km lange, kølige Postojnagrotte, et forfriskende bad i Adriaterhavet, en indendørs sneboldkamp med én snebold ved Gross Glockner, et uforglemmeligt besøg i saltminerne ved Hallein og endelig regnvejlr i Vesttyskland, et uomstødeligt bevis for, at vi atter nærmede os Danmark. I et af teltene fik de endnu en aften lov til at sejle på luftmadras fra apsis til teltåbningen og tilbage igen.

Efter 26 dages oplevelser nåede vi den danske grænse. Vel hjemme kunne vi alle sige, at det havde været en uforglemmelig tur, der var forløbet uden nævneværdige uheld. Adjunkt Walther havde bragt flere Sydeuropatures erfaringer med sig, hvilket han viste ved sin grundige forberedelse og udmærkede ledelse af turen.

Chicago til nabo

Filmundervisning, klip

Af Leif Ray Olsen (59)

Det skrider mod en fra TV-reklamen. »Skift til den vogn – den eneste vogn, der skifter som Chicago!« – skulle dette overføres til danske forhold, kunne en fjernsynsreklame for Nr. Nisum Seminarium måske komme til at lyde – »skift til Nisum – det eneste seminarium der skifter som seminarieloven«.

Guds eget land – ind i 3. bane og så frem, der er grønt lys. Men det er let med automatisk gear. De elektriske vinduer er nede og hebølgen strømmer gennem vognen. Det havde været rart med luftkonditionering i bilen, det har naboen. Så melder bilradioen, at trafikken på Northwest Expressway er tung og langsom. Politiet er ude, har lavet fælde og giver bøder. Det er bare med at overholde hastighedsbestemmelserne – selv om man er forsinket af bilulykke 30 biler fremme. Det er med at holde banen, passe på når man skifter – man kan ikke ligge og flintre af sted på samme måde som man susede pr. cykel gennem Korinth, når seminariets klokke lød. Det kunne også knibe med at finde staldplads, selv efter indvielsen af det nye cykleskur, og satte man cyklen andet steds, kunne det medføre tab af luft.

På Northwestern University, Evanston, Chicago Area, er problemerne nogenlunde de samme – det er blot biler, der er tale om. Skal man først møde kl. 9, kan der let gå 20 minutter med at finde parkering, og parkerer man uden for sit nummers område, falder bøden omgående (35 kr.) – det virker perfekt.

Et amerikansk universitet og Nr. Nisum Seminarium? En ung dame mødte en dag til forelæsning med charmerende puddelhund i perlebestukken snor. Ellers møder damerne i knælange shorts, hvide ankelsocker og tennissko og mændene i »West Side Story dress«, cowboybukserne knælange, revet over – jo flere laser jo bedre. For

mange går der »som led i opdragelsen« og uden virkelig interesse for studierne. Damerne tænker på giftermål og herrerne på de sidste modeller i sportsvogne – vist helt ukendt på sem. Men derudover findes en gruppe unge studerende, meget dygtige, meget hårdt arbejdende. Efter ca. 4 år går mange ud som undervisere og en mindre gruppe fortsætter med akademiske studier.

Undervisningsformen har en slående lighed med den, der gives på vore seminarier. Man har en fast timeplan, man følger – og det kontrolleres, om man er der. Så godt som alle prøver er skriftlige. Timerne har mere samtalepræg og er friere i formen. Man ryger og har virkelig lov til at lægge benene op på bordet. På »liniehold« er man på fornavn med professoren. – Hi Ej – –!

Noget, der absolut ikke kan sammenlignes, er betalingen for undervisningen. På et privatuniversitet, som Northwestern betales f. eks. for et 8 ugers sommerkursus i undervisningsgebyr 2500 kr., og dertil kommer så opholdsudgifter. Betalingen for et års undervisning er ca. 9000 kr. Men så tilbydes studenterne også læsestuer med bløde tæpper, dybe lædersofaer og god kunst på væggene.

At få chancen til et studieophold ved et amerikansk universitet, ca. et halvt år, er et privilegium. Når det lykkedes for vor lille »nissumfamilie«, skyldes det privat mulighed for at bytte hus og bil (men hvilken bil) med amerikansk familie, bevilling af orlov fra Undervisningsministeriet, støtte fra Dansk Folkeoplysnings Samråd og Danmark–Amerika Fonden. Baggrunden for dette er den filmsundervisning Unge Hjem Højskole har givet mig lov til at eksperimentere med gennem 3 vintre. Så vidt det har kunnet oplyses, den eneste filmsundervisning, der giver eleverne mulighed for selv at arbejde med filmsmediet gennem udarbejdelse af drejebog og efterfølgende filmsoptagelse. Ikke for at lære det filmstekniske, men for i lighed med opførelse af dramatisk litteratur – selv at udøve og derigennem forstå kunstformen. Der er tre måder at nærme sig film på – Se film – Læse om film – Lave film. Man kan ikke nøjes med mere eller mindre filosofisk-akademiske samtaler om film. Alle 3 led må indbefattes, om undervisningen skal være skabende – og her har vi virkelig noget at lære i USA.

De fleste universiteter har en radio-, film- og fjernsynsafdeling. Det vil sige, at man har et regulært radio-, film- og fjernsynsstudie med alt tilbehør, hvor studenterne kan få lejlighed til at gennemprøve teorierne i praksis. At der arbejdes alvorligt viser, at en »studentersfilm« fra Northwestern Universitet (Good Night Socrates) vandt guld inden for dokumentarfilm ved filmfestivalen i Cannes

1962. Den film og fjernsynsundervisning jeg mødte, dækkede emner som – filmkritik, filmshistorie, filmsæstetik og tilsvarende med hensyn til fjernsyn. Praktiske øvelser omfattede 2 timers dagligt arbejde på et fjernsynsstudies forskellige poster. Alle studenter skulle aflevere personlig optaget stumfilm, samt skrive, instruere og udsende 6 min. fjernsynsudsendelse. Derudover aflagde man en række skriftlige prøver over opgivet læsestof. – Der blev arbejdet.

På filmsundervisningens område må Danmark kaldes et »u-land«. Endnu intet filmakademi, endnu ingen lærestol ved et af universiteterne. Film- og fjernsynsundervisning, amerikanerne dækker det med ordet Screen Education, burde have sin naturlige plads på seminarierne, hvilket efter avisnotat også var fremme på Nordisk Råds møde i foråret. Der er en vågnende forståelse for teatrets kunst og undervisningsmæssige placering, men endnu er filmen, the liveliest art, stedbarn. Filmen, den eneste kunstart opstået i vor egen tid. Den kunstart, der grundet sin store berøringsflade måske udøver den største påvirkning. En kunstart, der netop nu synes at vinde i dybde, da fjernsynet har overtaget rollen som masseunderholdningsmiddel.

At man så i tilgift får lov til at bosætte sig som almindelig »amerikansk« familie i charmerende forstad til Chicago – gør bare oplevelsen større. Den daglige køretur på 85 km. Får lov til at sidde fast i trafikpropper på autobanen gennem Chicago – med op til 6 kørebaneler i hver retning. Får lov til sammen med enkelte hvide og 1400 farvede at sende gospelsangens pulserende rytme op mod nattehimlen. Negerdemonstrationer. Bjørne i Yellowstone Park. Pionerånden i mormonerens Jerusalem, Salt Lake City. Husmoderen med de strittende papilotter, hopi-indianernes dans, råb og hovslag fra rodeoen, New York City, Picasso's Guernica, F.N. bygningen. Det hele samler sig til en svimlende symfoni på meget godt og meget ondt. Det er som om man bedre forstår det boblende og æggende i Gerswins musik.

Maskinen lander i Kastrup. Flugten til og fra Amerika er slut. Man er hjemme ved den lune sovs og de små biler. Synes noget forandret, er det, fordi man selv er forandret.

Men vi kan fortsætte med at se Flintstone og Jetson. Bonanza-programmet er nu også i dansk TV.

Den første danske musical »Teenager Love« trækker fulde huse og de stille jyder måber – der er fart på drengen – men ikke helt så meget som i Guds eget land – klip.

Seminariets nye lejrskoleordning

Af lektor Sv. E. Abrahamsen (39)

Den stærke udvikling, som vort seminarium har gennemgået i de senere år, har nødvendiggjort en del ændringer i de tidligere undervisningsformer. Også den traditionelle lejrskole, som alle nissumiter fra en snes årgange kender, har måttet ændres.

1959 holdtes den sidste lejrskole i midtjylland under den gamle form, altså med hele II. klasse trinnet i felten. Vi boede på De unges Hjem i Brødstrup, men havde måttet låne lokaler på skolen. Seminariet var nemlig vokset til 2 II. klasser med 70–80 mennesker, allerede for stor en flok at campere med, hvis det særlige, som en lejrskole kan og bør give, skulle bevares. Da det kunne forudses, at seminariet ville øge til 3 spor, nu 4 spor, stod det klart, at en nyordning måtte findes.

Fra de egtl. lejrskolefags side fremkom vi da med et forslag om at indføre en såkaldt linieuge lige efter sommerferien, hvor II., III. og IV. klasserne lineopdeles og der lægges programmer, som passer de forskellige liniefag. Ved at arbejde med liniehold i stedet for hele klasser kunne deltagerantallet til lejrskoleophold o. a. arrangementer holdes nede på en passende størrelse. Hvis et liniefag har de gennemsnitlige 10 elever pr. årgang, bliver lejrskoleholdet på omkring 30 deltagere, altså på størrelse med en hel klasse.

Forslaget blev vedtaget af lærerrådet i foråret 1960, og det har vist sig at passe godt til det store seminariums forhold. Med nødvendigt tilrettelæggelsesarbejde har alle liniefag kunnet høste gavn og glæde af linieugen, og det er efterhånden en lang række fag. Det 4-sporede program, som Nr. Nissum seminarium nu er godt på vej ind i, giver mulighed for et righoldigt linietilbud, nemlig ca. 12 liniehold à 10 deltagere. Hvis den almene lejrskole i II. klasse skulle bevares, måtte vi tage ud med mellem 120 og 130 elever! Meget få egne steder kunne tage en sådan invasion, og det kunne i hvert fald ikke blive lejrskole, som vi ønsker den.

I stedet tager vi nu ud i linieugen med liniehold i de fag, som kan udnytte lejrskoleformen. Ikke blot de klassiske lejrskolefag biologi, geografi og historie, men også en del andre fag har haft speciel nytte af at kunne rykke teltpælene op og forlægge undervisningen til steder med særlige faglige muligheder.

Det var også et formål med linieugen, at man i så stor udstrækning som muligt i denne uge skulle afvikle fådagesekskursioner, institutionsbesøg o. a. liniearrangementer, som tidligere havde ligget forstyrrende for de obligatoriske fag på forskellige tidspunkter af skoleåret.

De fleste liniehold på Nr. Nissum seminarium er tofagede, og et stort antal kombinationer er realiserede for at imødekomme elevernes ønsker. For lejrskolefagene vedkommende har biol.-geo. kombinationen været i gang lige siden 1954-lovens start; geo.-historie kom til under det stigende elevtal, som gav nye muligheder, og i de sidste par år er der kommet endnu flere kombinationer til, blandt andet har vi hold, der har biologi kombineret med særundervisning. Disse folk får foruden lejrskolebiologien en række institutionsbesøg i linieugen og er under ledelse af adjunkt Fonsmark blevet vel modtaget på eksternatskolen i Horsens, døveskolen i Fredericia og Statens Taleinstitut i Århus. — Hvad de andre fag angår, så har sprogholdene været på rejser til England og Tyskland, humanistiske hold til Italien, osv. Disse rejser strækker sig naturligvis over mere end en uge og ligger delvis eller helt i sommerferien. Atter andre fag arbejder med koncentrerede programmer hjemme, og når linieugen er slut, foretager vi samlet start på seminarieret.

De klasser, der ikke har linielæsning, går ikke ledige. I klasserne er på skolebesøg, og F-klasserne har normal startuge.

For lejrskolefagene medførte den nye ordning et stort ekstra tilrettelæggelsesarbejde. Vi måtte oparbejde to nye lejrskolelokaliteter, så vi i alt havde tre at cirkulere mellem. Det var nødvendigt, fordi vi jo måtte have tre årgange på et lejrskolehold, f. eks. alle elever fra II., III. og IV. kl. med biologi som liniefag. Hver elev med lejrskolefag ville så under den nye ordning få tre lejrskoleophold i sin seminarierid, og de burde naturligvis ligge i tre forskellige dele af landet. 1960 blev lejrskolen i biologi-geografi lagt i Sønderjylland. Biologi havde station i det skønne skovland i øst, geografien under ledelse af adjunkt Walther i marsklandet i vest. I 1961 holdtes lejrskolen på Bornholm (en afgjort succes), og dermed var ringen sluttet. 1962 startede en ny turnus med lejrskole i midtjylland, hvor vi boede ganske udmærket på Katrinedal vandrerhjem, der har udvidet med en

meget smuk nybygning, så vi havde god plads og arbejdsro, og vi kunne bo midt i skovlandet (få km fra det gamle lejrskolested Velling Østergård). Det sætter vi fra biologiens side så stor pris på frem for at campere i en by med al dens larm og uro. Ikke mindst vore vestjyder skal have lov at opleve livet i skovene, suset i trætoppene, den stille sommeraften, hvor skt. hansormene lyser i græsset, den særlige spændingsfyldte atmosfære under sommerfuglefangsten ved petromaxlygten, eller stemningen omkring lejrålet. – I år, 1963, var vi så i Sønderjylland igen med bosted for biologi på Kollund Grænehjem og for geografi på Rudbøl vandrerhjem.

Hvis der til slut skulle siges lidt om det biologiske lejrskolearbejde under den nye ordning, så vil jeg gerne nævne holdopgaverne i skovlandet. Dem har vi haft megen glæde af og lægger stor vægt på, ikke mindst fordi lejrskolen nu er en linielejrskole, hvor vi udelukkende har folk med, som har valgt dette fag blandt mange andre, og hvor arbejdet både kan og bør lægges på et lidt mere videregående plan. Det kan bl. a. gøres ved at udvikle de mere selvstændige arbejdsformer. Hvis jeg må bruge et billede: hønen skal ikke hele tiden rende i spidsen og finde kernerne til kyllingeflokken, der kommer myldrende bagefter, men efter grundig oplæring skal de sendes ud for selv at finde tingene. Den normale ekskursionsform kan ikke undværes, når en lokalitet skal præsenteres; men hovedvægten lægger vi nu på holdopgaverne. Deltagerne sendes ud i småhold på bestemte i forvejen lagte ruter på iagttagelse og indsamling af materiale. For at sikre godt udbytte af opgaven får hvert hold udleveret et kort med indtegnede rute og en liste over biologiske effekter, som findes på ruten. Det indsamlede materiale bearbejdes derefter hjemme på lejrens skolestue, hvor der skrives rapport. Denne rapport med kort, fotos og tegninger indsættes efter hjemkomsten på seminarier i liniearbejdsbogen, der føres gennem alle tre linieår og afspejler alt, hvad der laves af øvelser i naturen og på laboratoriet. Med sine anvisninger og tips ang. indsamlingsteknik, iagttagelsesmetoder, makro- og mikro-fotografering, præpareringsmetoder, biologiske forsøg m.m. kan denne liniejournal, der omfatter ting, som eleven selv har prøvet og deltaget i, blive meget nyttig senere i skolen. Også rapporterne fra de tre lejrskoleegne, som repræsenterer tre forskellige danske landskabstyper, hver med sin særlige fauna og flora, vil være af værdi, ikke mindst ved evt. planlægning af lejrskole for børneklasser. Der udover har jeg i alle de 10 år, jeg har undervist i biologi på seminarier, haft speciale- og linielever til at skrive afhandling(årsarbejde) i et interesseemne i faget, og i ikke få tilfælde er ideen og lysten til et

sådant dyberegående arbejde inden for et interessefelt opstået under lejrskoleopholdet, hvor man møder dyr og planter i deres naturlige omgivelser og i al deres skønhed og livsudfoldelse.

Gik der noget tabt ved overgangen til den nye ordning? Jo, der gik det tabt, at ikke alle længere får den oplevelse med fra deres seminaritid, som lejrskolen er. Men det er en af omkostningerne ved udviklingen til storseminarium. Og hvis det blot er sådan, at der vindes mere, end der tapes, så finder vi ikke nogen grund til at begræde udviklingen, som jo for øvrigt ikke kan standses. Hvor der er liv, er der udvikling. Vi mener også, at vi tjener både seminariestudiet og skolen gennem den styrkelse af linie læsningen, som linieugen betyder, og som en ny læreruddannelseslov givetvis og på langt mere gennemgribende måde vil betyde.

I respekt for det pionerarbejde, der for mange år siden blev gjort på lejrskoleområdet fra Nr. Nissum seminarium, og med erfaringer fra den nu løbende ordning under 1954-loven ser vi i vor generation fremad mod de opgaver, som skal løses, når en ny seminarielov måske inden længe bliver til virkelighed.

Geografiekскурtioner i vore dage

Af adjunkt M. Walther

Geografiundervisningen suppleres i vid udstrækning med ekskursioner. Dette er nødvendigt på vort seminarium, idet en stor del af eleverne ikke er ekskursionsvante. Skoleudflugten med rød sodavand er nok kendt, men at en ekskursionsdag er en arbejdsdag, ofte mere krævende end en almindelig skoledag, er for mange elever ubekendt. Dette er dels en følge af deres korte skolegang (over halvdelen af eleverne er ikke realister), dels en følge af skolernes manglende forståelse af ekskursionernes værdi. Hertil kommer, at i Vestjylland er der ingen faglige foreninger, der foretager ekskursioner som i byerne, hvor der er geologiske, geografiske, naturhistoriske og ornitologiske foreninger. Desuden virker ekskursionerne aktiviserende på seminariel eleverne. Således foregår linjeekskursioner med små hold, ofte kører en elev et lejet rugbrød og en kammerat på forsædet er guide. Han får næste »sted« opgivet og må ved hjælp af kort selv finde den mest hensigtsmæssige rute. På ekskursionsstedet iagttages det geografiske milieu (terræn, jordbund, erhverv og bebyggelse), det beskrives og de geografiske elementers samspil fremdrages og systematiseres. Hertil anvendes også et medbragt materiale (topografiske kort, geologiske kort, jordbundskort, statistik, billeder, diagrammer osv.).

Til den obligatoriske geografiundervisning er knyttet 2 ekskursioner for hele klassen. Om efteråret en Bovbjergtur på 1 dag og om foråret en Thytur ligeledes på 1 dag men sammen med historielæreren. Begge ture i bus, eleverne er ekskursionspåklædte og medbringende madpakke. På Thyturen spises aftensmad i Vilsund.

Bovbjergturen lærer eleverne, at også hjemegnen er et stykke geografi. De ting lærebogen omtaler kan let genfindes i naturen. Ruten er Fabjerg, Rom, Dybe å, Bovbjerg, Vrist, Thyborøn, Rønland, Harbøre, Gjellerodde og Lemvig. Man beser terrænformer (israndslinjer, moræneflader), kystnedbrydning, landbrug, bebyggelse, erhvervsliv og samfærdsel. På denne tur bliver eleverne ledet og alt forevist

Ekskurs. mere muntre side: Skygebilleder på kystklitterne v. Kandestederne, efterår 59

og forklaret, idet deres geografiske kundskaber endnu er ringe. Anderledes med Thyturen, hvor eleverne nok bliver ledet fra lokalitet til lokalitet, men her begynder samtaler, om det man ser, om de forskellige sognes problemer og udvikling. Mange af Bovbjergturens iagttagelser må eleverne nu stå til regnskab for. Ruten er Remmerstrand, Odesundbroen, Tvolm hede, Dover odde, Vestervig, Krik, Agger, Lodbjerg, Legind, Sjørring, Hanstholm, Thisted, Hanklit og Ullerup.

Linieekskursionerne har som nævnt et endnu selvstændigere præg, hvilket dog må afpasses efter holdenes størrelse og ekskursionsemnerne. Størst aktivisering nås med enkelte små hold, men ofte må man af tidsmæssige grunde slå 2 til 4 linjehold sammen. Linjeeleverne kommer på 3-4 ekskursioner i løbet af deres seminaritid.

Skagensturen varer 2½ dag. Man starter efter skoletid en fredag eller lørdag, og bruger så en skemafri dag og en søndag. Der overnattes på Sanden Bjerggård og i Skagen.

Ruten er Skyum (tertiært ler), Østerild (skibssætninger), Bygholm Vejle (inddæmninger), Bulbjerg (limstensklippe), Svinkløv (skrivekridtklinten), Øland, Store Vildmose, Nr. Lyngby (sandklinger), Rubjerg Knude (isforstyrrede lag), Løkken (fiskerleje, ferieby), Børglum kloster, Skagen (kirke, fyr, Grenen, havnen), Kandestederne (martørv), Råbjerg mile, Gårdbosø (ødegårde, dårlig jord), Frederikshavn (bygeografi), Jydske ås (randmoræne, teglværker, sandgrave),

Ålborg (oldtidshøje, bygeografi), Rebild (kilder), og Mønsted (kalkgruber). Dette er blot et udpluk af det man ser. Pladsforholdene tillader ikke en mere detaljeret gennemgang af denne og de andre ekskursioner.

Sevelturen varer 1 dag og foregår i en folkevognsbuss. Af perler kan nævnes ørreddammene ved Kjærgårdsmølle, Åmølle, flodterrasserne ved Karup å, Sevel kalkværk og jordfaldshullerne.

Skjernåturen er kun i sin vorden. Her har eleverne fået tildelt et emne hver og skal selv finde egnede lokaliteter, hvor de så vil forevise det, de har skaffet sig kundskab om, for kammeraterne. En elev skal gøre rede for brunkulsejerne ved Søby, en anden om Skjernåens engvanding, en tredje om Skjernåens afvanding, atter andre om Hvide Sande, Ringkjøbing og Skjern by eller om Ulfborg plantage. Turen vil vare 1 dag.

Marskturen må siges at være alle tiders oplevelse. Marsken blev tidligere besøgt i linjeugen, men efter at 4. klasses linjeuge er blevet inddraget, er turen blevet lagt som en 2^{1/2} dags ekskursion i forbindelse med en søndag og en skemafri dag. Overnatningsmulighederne har varieret noget. Vi plejer at overnatte i Tønder, men også Rudbøl og Rømø vandrerhjem har vi brugt. Hovedtemaet er naturligvis tidevandet, marskens udseende, dannelse og anvendelse, overgangen fra stuedrift til moderne dansk landbrug, grænseproblemerne, dansk og tysk byggeskik, bebyggelsesmønsteret, Rømø's kulturgeografi osv osv, man kunne blive ved at nævne enkeltheder fra dette særprægede geografiske milieu.

Hertil kommer linjeugen i slutningen af august. Her er flere fag knyttet sammen f. eks. geografi, biologi, historie og andre humaniorer. Det ene år afholdes lejrskolen i Midtjylland (Katrinedal nær Bryrup), det næste år på Bornholm. Her træder det rent ekskursionsmæssige noget i baggrunden til fordel for selvstændige elevopgaver. Eleverne bliver inddelt i småhold, sendt ud i naturen og skal selvstændigt løse så forskelligartede opgaver som tegning af et kort over et lille område, nivellering tværs over Gudenådal, måling af Gudenåens vandkraftenergi, og gøre rede for egnens dannelse ud fra iagttagelser af terrænformer, ledeblokke og kortstudier, foretage meteorologiske observationer osv. Lejrskolerne varer en uge.

Eleverne og i særdeleshed linjeeleverne i geografi opnår således et ganske godt kendskab til deres eget land, og de indføres i fagets arbejdsform og problemstilling samtidig med at det giver den fremtidige geografilærer den »luft under vingerne« han må have for at leve op til sit job i den danske folkeskole.

Seminariets praktikordning

— tanker og realiteter

Af adjunkt E. Fonsmark (43)

Man kan uddanne folk i sprog, geografi, biologi o.s.v., men at lære dem at formidle dette stof på en sådan måde, at folkeskolens formålsparagraf realiseres til fulde, må vel betegnes som en umulig opgave. Som bekendt har Danmark hidtil kun haft ét pædagogisk geni – Kristen Kold.

Vi kan ikke nå målet, men vi kan prøve at arbejde os henimod det – og det er såmænd vanskeligt nok, det at holde den rette kurs.

Det vanskeligste ved al opdragelse og undervisning er måske dette, at man ikke skal herske, men tjene, ikke realisere sig selv, men give sine elever lejlighed til at realisere sig. Ikke dette, hvordan jeg klarer mig, men hvordan eleven klarer sig, ikke mine interesser og synspunkter, men elevens, næstens.

Med andre ord vi må lære at rette blikket bort fra os selv og over på børnene, på deres behov og reaktioner. Psykologitimerne må give os denne viden og bl. a. slå fast, at børn har behov for tryghed og aktivitet, så har vi ligesom et udgangspunkt. Når der så dertil bliver oplyst noget om, hvad man kan vente af børn på forskellige alderstrin og slået fast, at det artige barn ikke er idealbarnet, da det oftest er tæmmet og derfor allerede er delvist ødelagt som menneske, så kan vi efterhånden nå frem til, at opdragelse er en balancekunst med de to elementer: Kærlighed og konsekvens.

Denne grundviden skal nu udmøntes i gangbar pædagogisk metode: Hvordan begynde en time, hvordan skabe motivation, interesse, aktivitet, hvordan stille spørgsmål, der uddyber emnet og giver børnene noget at tænke på, og endelig, hvordan komme bort fra den sløvende klasseundervisnings altdominerende rolle og over til mere karakteropdragende undervisningsformer som f. eks. gruppeundervisning, hvor børnene kan lære samarbejde, demokratisk tankegang og en smule selvstændighed.

Ingen kan blive udlærte, og ingen bliver nogensinde udlærte heri. Ikke mindst det sidste må slås fast. Men vi skulle gerne rystes op af de vante spor, gøres til usikre og søgende lærerspirer, bliver vi ikke det, vil vi fremover undervise som vi selv er blevet underviste, og det vil, for de fleste elevers vedkommende, betyde, ikke godt nok, hvis der skal leves op til formålsparagraffen og den blå betænkning.

Og så til praktikken. Her skal så den pædagogiske uddannelse omsættes til gavn og glæde for børn og lærer. Eleverne skal ikke presses ind i en speciel form, hele vor stræben både i praktikskolerne og på seminariet må gå ud på at stille dem over for en række tilbud, som de må tage aktivt stilling til og gennem denne proces begynde at danne en lærerpersonlighed. Lad mig dog lige tilføje, at der selvfølgelig også bliver prædikeret teknik, lærergerningen er jo en slags kunsthåndværk. Men holdningen over for børnene, stoffet og opdragelsen i det hele taget, den kan kun bygges op indefra.

Man vil forstå, at en praktikordning altid vil være utilfredsstillende og utilstrækkelig. Det der her ridses op, er det vi kører efter i dag, til næste år bliver det bedre.

Vi vil gerne, at eleverne fra første færd skal være fortrolig med målet: lærergerningen. Derfor sendes de allerede i begyndelsen af I. kl. ud på en 14 dages erhvervspraktik, hvor de skal fornemme lidt af skoleatmosfæren set med lærerøjne. Deres rapport fra opholdet bruges som grundlag for samtaler.

I II. kl. er der 1 time metodik og 1 time praktik ugl. Her gennemgås på seminariet undervisningstimens elementer, og det vises som demonstrationspraktik for hele klassen på øvelsesskolen i Nissum. Efter efterårsferien deles eleverne i små hold, og tiden indtil jul går med at iagttage børnene og hjælpe det enkelte barn. Først efter jul tages der fat på småopgaver af 10–15 min. varighed. Formålet er at få vendt interessen mod børnene, før den vendes mod eleven selv.

I III. kl. fortsættes med metodikken og timepraktikken. Det varer dog kun til jul, da eleverne så skal på vikararbejde i 5 mdr. En foreteelse, der forhåbentlig snart vil kunne afløses af praktikanttjeneste, hvor eleven er under uddannelse.

I IV. kl. gives fagmetodik. Her kommer erfarne lærere fra folkeskolen, der i særlig grad har gjort noget ud af et enkelt fag og fortæller om deres erfaringer. Efter jul sendes eleverne ud i 14 dage for at få praktik i bl. a. deres liniefag ved egnens realskoler. Denne form for praktik skulle give eleverne mulighed for, sammen med en dygtig lærer, at se undervisningen i sammenhæng og få gode impulser.

Der er i de senere år givet praktiklærerne lejlighed til en nærmere kontakt med eleverne gennem konferencetimer, som regel 1 pr. måned. Her kan eleverne høre om børnene i klassen, stoffets tilrettelæggelse og senere på skoleåret om deres egne bedrifter på godt og ondt.

Sideløbende med den øvrige praktik gives der af seminariets faglærere praktik i gymnastik, håndgerning og musik, og de til formålet nødvendige børn kommer fra Nissum kommuneskole.

Vi lever også rent skolemæssigt i et tidehverv, undervisning er blevet noget højt estimeret og fra alle sider presses på.

Gid vi må besinde os og lytte til, hvad alle store pædagoger gennem tiderne har sat som hovedmål: At lære barnet at leve! – det er svært, for vi lærte det knap nok selv. Jeg vil være lykkelig, om man engang må kunne sige om mig: Han puslede lidt med sporskifteren!

Seminariets donorkorps

Foranlediget af Koreakrigen tilbød seminariets elevflokk at afgive blod til de sårede. Da Lemvig Amtssygehus ikke rådede over en blodbank, hvor blodet kunne opbevares i afkølet stand inden videreforsendelsen, måtte denne plan opgives. I stedet anmodede sygehuset eleverne om at give blod lokalt. Mandag den 14. januar 1957 meldte 175 elever sig, da sygehusets personel med overlægen i spidsen indfandt sig i sanglokalet. Lektor Koch og undertegnede hjalp til.

Siden 1957 har vi hvert forår hvervet nye donorer, ialt 556 seminarieelever er blevet donorer. I dag er 38 % af eleverne donorer, 226 donorer af 595 elever. Men til foråret vil procenten øges, idet de nytilkomne i FF, F og I. klasse får chance for tilmelding. I en af 4. klasserne er 68,8 % af eleverne donorer. Også blandt lærerkollegiet findes donorer. Lemvig Amtssygehus råder over 618 donorer, hvoraf 43,2 % eller 267 er fra seminariet (13/3 1963).

De 556 donorer fordeler sig således:

blodtype A	44,4 %	(37,2 %	A+	og	7,2 %	A÷)
B	9,3 %	(8,0 %	B+	og	1,3 %	B÷)
O	43,0 %	(38,5 %	O+	og	4,5 %	O÷)
AB	3,2 %	(2,3 %	AB+	og	0,9 %	AB÷)

Gennemsnittet for Danmark er 43 % A, 10,5 % B, 43 % O og 3,5 % AB.

Sygehuset har let ved at få fremskaffet donorerne herfra. Sygehuset ringer blot til seminariets kontor og beder f. eks. om 2 A+. Beskeden viderebringes undertegnede, der finder elever med den ønskede blodtype. Eleverne køres den næste dag af redningskorpset til Lemvig, hvor de i 2. time afgiver blod. Hver elev kommer 1-3 gange ind, enkelte aldrig, idet man ikke har haft brug for blod af deres type. Der skal mindst gå 6 måneder mellem hver transfusion.

Amtssygehuset betaler en beskeden afgift pr. transfusion. Disse midler anvendes bl. a. til velgørenhed samt kulturelle og sundhedsmæssige formål. Således opførtes i Lemvig i 1962 Francoise Sagans skuespil »Slottet i Sverige« for donorerne, og man har ydet tilskud til Limfjordshallen.

M. Walther, adjunkt

Privat kollegiebyggeri

Omkring seminariet er der i det forløbne år på privat basis opført en del kollegiebygninger.

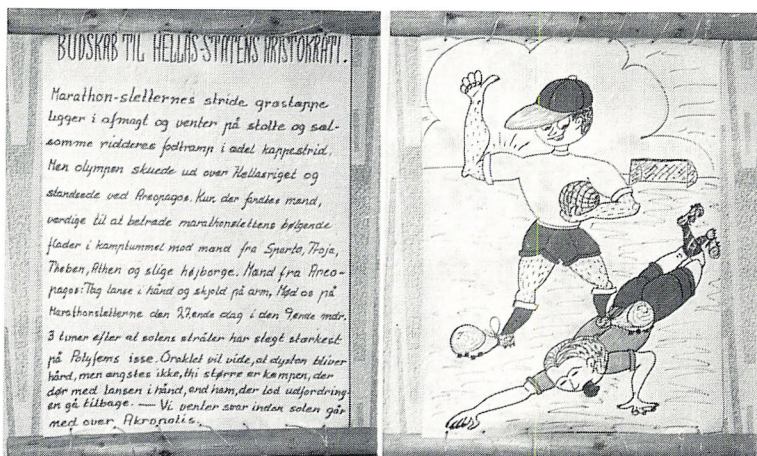
Den første, der gik i gang med byggeri af den art, var seminariets arkitekt Preben Hempel, Lemvig, der startede med at opføre to bygninger med henholdsvis 14 og 5 værelser (billede nr. 1, den lille bygning egner sig også til familiebeboelse. I baggrunden ses Gl. Østre).

Et interessentskab bestående af arkitekt Johs. Trillingsgaard, Lemvig, adjunkt Villy Christensen og frue samt adjunkt Rosenstand har ladet opføre et kompleks på 4 blokke kaldet Degneparken, idet det ligger ved den gamle degnebolig, som selskabet også har erhvervet. Degneparken har 50 værelser (billede nr. 2 giver et indtryk af denne bebyggelse).

Billede nr. 3 viser en blok fra lærerrådskollegiet Minerva, hvor der nu er plads til 32 elever i de nye blokke (projektet omtalt i årbogen 62). Bag ved Gl. Østre har murermester Kvisgaard, Nørlem, og disponent Preben Skov, Lemvig, ladet opføre 24 elevværelser kaldet A-B-C-kollegiet, opbygget af 3 sammenhængende blokke, hvoraf den midterste ses på billede nr. 4.

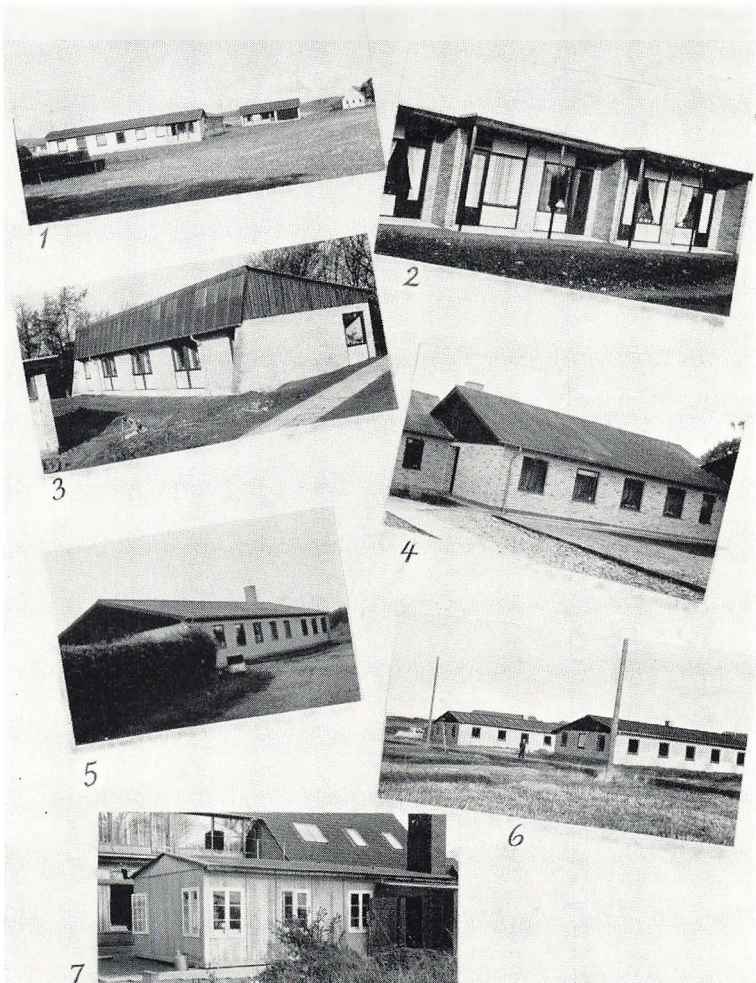
Udfordring

Dagen før sportsfesten 1963 modtog seminariets lærere denne udfordring til fodboldkamp mod IV klasse. Efter sportsreferatet at dømme vandt lærerne kampen 4-2.

Gårdejer Laurits Højbjerg, gift med tandlæge Højbjerg, som har klinik i Korinth, har på en grund ved siden af klinikken ladet opføre 15 værelser kaldet Højbjergs kollegium (billede nr. 5), og endelig har lektor Koch bygget 2 blokke a 9 værelser (billede nr. 6). Dertil kommer, at der i næsten alle private villaer – og dem opføres der mange af i øjeblikket – indrettes værelser til elever.

Det sidste billede viser noget, som ikke er så godt, nemlig den barak, hvori Borgens personale daglig laver mad til ca. 300 mennesker. Lad os håbe, at den snart kan afløses af et ordentligt køkkenkompleks.

Foredrag, møder og fester skoleåret 1962-63

Foredragsforeningens arrangementer:

- Prof. Sven Holm-Nielsen: Dødehavsrullerne.
- Mag. Wandel: Kernefysik og atomenergi.
- Skoleinsp. Morsing: Danske skoleproblemer i Sydslesvig.
- Ing. Øllgaard: Atomenergi og reaktorer.
- Mag. Mejdahl: Radioaktiv stråling.
- Koncert med Århus byorkester.
- Prof. Feilberg: Paris' geografi.
- Mag. Maegaard: Modernismen i musikken.
- Henning Hall: Israel, et moderne eventyr.
- Niels Andersen, Retsforbundet: Liberal politik.
- Cand. psyk. Reimer Jensen: Behandling af børn med tilpasningsvanskeligheder.
- Stud. mag. H. J. Madsen: Mellem gravhøje og beduiner.
- Aksel Larsen, M.F.: Fællesmarkedet.
- Børge Houmann: Hans Kirk og hans forfatterskab.
- Ole Juul: Oplæsning af egne ting.
- Militærnægtere fra Kompedallejren: Diskussion om værnepligten.
- Ole Schwalbe: Fra kubisme til informel kunst.
- Oplæsning af Bjørnsonværker ved en norsk skuespillerinde.
- Gunnar Martin Nielsen: Mennesket i katolsk belysning.
- Samuel Becketts »Glade dage« i Lemvig ungdomsgård.
- Organist Roald Herskild: Foredrag om orgel, kirkeklokker m.m. + orgelkoncert.

Enkelte af ovenstående arrangementer har foredragsforeningen dog ikke været ene om at afholde.

KFUM og K's arrangementer:

- Lindskov Rasmussen: Digtning og livssyn.
- Lektor Rud. Møller: Unge i Argentina.
- Biskop Baun: Har kirken noget at sige det moderne menneske i dag?
- Forstander Møller, Hammerum: Tanker på tærskelen til et europæisk fællesmarked.
- Adventskoncert: Lektor Ringgaard med liniekoret.
- Adventssang på Borgen de tre sidste søndage før jul.
- Julefest 19., 20. og 21. dec. (tre dage p. gr. a. pladsmangel).

Fru Meta Hareskov, Herning: Karen Blixen.

Pastor Johannesen, Ryde: Ud af abeburet.

Forstander Henry Pedersen, Grejsdalen: En skoleform, der helst skal
ties ihjel.

Søndagsskolesek. Poulsen, Esbjerg: Hvad betyder dåben for dig?

Pastor Poulsen, Grindsted: På opdagelse i salmebogen.

Elevfesten 1962 afholdtes – p. gr. a. pladsmangel på sem. – i teatersalen på Lemvig missionshotel tre aftener i træk: første aften som offentlig forestilling og de to sidste aftener for seminariets lærere og elever med evt. gæster. Vi er så mange nu, at vi – selv om vi lejer teatersalen – nødvendigvis må deles i to hold til elevfest.

III klasserne opførte »Den Gerrige« af Jean Baptiste Moliere.

Forårskoncerten 1963 afholdtes tirsdag den 2. og onsdag den 3. april.

Minutportrætter

Jacob Hauge Nielsen, født 28.10.1929, søn af pastor emeritus Ove Nielsen, Bjerringbro, tidligere Nr. Nissum. Realeksamen 1946. Lærereksamen 1951 fra Nr. Nissum sem. Årskursus i engelsk og matematik. Faglærereksamen i matematik og regning.

Soldat 1951–52. 1952–61 ansat ved Viby J. kommunale skolevæsen. 1961–63 ansat ved Jelling statsseminariums øvelsesskole. Fra 1.8.1963 ansat ved Nr. Nissum sem. med matematik som hovedfag.

Gerda Hauge Nielsen, født 26.3.1928, datter af lærer A. Rask, Viborg. Realeksamen 1945, lærereksamen 1948 fra Silkeborg sem. Årskursus i tysk og fransk, kortere kursus i tysk i ind- og udland. 1949–50 ansat i Viborg. 1950–61 ansat ved Viby J. kommunale skolevæsen. 1961–63 ansat ved Jelling statsseminariums øvelsesskole. Fra 1.8.1963 ansat ved Nr. Nissum sem. og – øvelsesskole. Underviser i tysk ved forberedelsesklassen.

Jørgen Sørensen, født i Brønderslev 26.2.1929. Gift med gymnastiklærerinde Rita Sørensen. Nysproglig studentereksamen fra Hjørring Gymnasium 1948 og lærereksamen fra Blågård Seminarium 1950. I tiden 1950–58 lærer i Brønderslev og Frederikshavn.

Uddannelse i sang og musik ved Danmarks Lærerhøjskole 1958–59 og 1960–62 ved Det kongelige danske Musikkonservatorium. I sidstnævnte tidsrum og indtil min ansættelse ved Nr. Nissum sem. 1.8.1963 tillige lærer ved Østrigsgades Skole. Fortsatte samtidig med violinspil hos herr Ejvin Andersen, Radiosymfoniorkestret og med sang hos koncertsangerinde Ruth Witte. Underviser i sang og violinspil.

Rita Sørensen, født i Sandved 16.4.1942. Gift med Jørgen Sørensen. Nysproglig studentereksamen fra Rysensteen Gymnasium 1961. Lærerindeeksamen fra Paul Pedersens gymnastikinstitut 1963. Har i uddannelses-tiden undervist børn og voksne indenfor det frivillige gymnastikforeningsarbejde i København. Underviser i gymnastik.

Kaj Kingo Sørensen, født 5.11.1923 Lærereksamen 1946 fra K.F.U.M.s seminarium. Samme år sløjdlærereksamen fra Dansk sløjdlærerskole. Ansat ved Gentofte kommunes skolevæsen, fast knyttet til Tjørnegårdsskolen, hvor jeg fra april 1949 tillige virkede som sekretær. Fra 1950 forstander for Luthersk Missionsforenings Efterskole i Løgumkloster. Ansat som lærer ved øvelsesskolen i Nr. Nisum fra 1.1.1963 og fra 1.8. s. å. desuden som timelærer ved seminariet med faget skrivning.

Kaj Jensen, født 17.6.1923 i Hjørring. Gift 1949 i Bov med Anna E. Nørskov-Lauritsen (dem. Nr. Nisum 42). Lærereksamen fra Th. Langs Seminarium 1946. Årskursus på Danmarks Højskole for Legemsøvelser (eksamen 1952). 1947-57 lærer i Flensborg. 1957-63 lærer i Esbjerg. Timelærer i gymnastik ved Esbjerg Seminarium 1957-61. 1961-62 orlov for at tage et job som atletiktræner i Basrah (Iraq). Underviser fra 1.8. 1963 i legemsøvelser ved Nr. Nisum Seminarium.

Grethe Lund-Sørensen, født 6.2.30 i Hobro. Statsautoriseret barneplejerske 1952. Statsprøvet musikpædagog 1961. Det jydskke Musikkonservatoriums afgangseksamen 1961.

1958 havde jeg den glæde at få tildelt et stipendium fra det svenske Femte Maj Fonden til et kort studieophold på Kungl. Musikhøgskolan i Stockholm. Fra 1.1.60 til 1.7.63 har jeg været ansat som lærer ved Randers Musikskole, det sidste år som pædagogisk leder. Underviser fra 1.8.63 i klaverspil ved Nr. Nisum Seminarium.

Hans Jørgen Scheel Andersen, født i Frederikshavn d. 25.10.1934, søn af skoledirektør Th. Andersen. Student fra Haslev Gymnasium 1954, lærereksamen fra Haslev Seminarium 1957, faglærereksamen i historie 1960, årskursus i pædagogik og pædagogisk psykologi 1961-62, årskursus i dansk litteratur og sprog 1962-63, faglærereksamen i dansk 1963. Fra 1957 til -63 ansat ved Gentofte kommunes skolevæsen, Munkegårdsskolen. Gift i 1958 med Lis Aagaard Knudsen, datter af læge Uffe Knudsen, Stenlille. Fra 1.8.1963 ansat ved Nr. Nissum sem. som adjunkt i faget dansk.

Daniel Bitsch, født 10.1.1916 i Isenvad skole, søn af dav. lærer J. Bitsch. Præliminæreks. Grindsted Realskole 1931, studentereks. Viborg Katedralskole 1935, teol. embedseks. København 1941. Lærer Nr. Nissum høj- og efterskole 1941-43. Hjelpepræst Års 1943-46. Gift 1946 med Inger Bundgaard, datter af sognepræst A. Bundgaard. Missionær i D.M.S. 1946-63. Herunder studieophold i England i 1946, sprogkursus Bangalore, Indien 1947-48. Derpå ansat ved drengekostskolen, Tiruvannamalai 1948-52, det lutherske, teologiske college, Madras 1953-58, Arktotkirkens kassererkontor og den Sydindiske kirkes bibelskole, Madras 1959-61, Arktotkirkens bibelskole, Cuddalore 1961-63. Fra 1.8.1963 ansat ved Nr. Nissum sem. Underviser i kristendoms-kundskab og engelsk.

Dimission 15. juni 1963

Tale af rektor E. Høgel

Kære dimittender, gæster og lærere.

I et af sine ældste breve ender Paulus en udvikling med disse ord til sine fra hedenskabet nyvundne venner og menighedsfæller i troen: »Ja, I er vor ære og vor glæde.« Når han siger *vor*, tænker han vel i første række på de to medafsendere af brevet: Silvanus og Timoteus. Når jeg i dag vover at gøre disse ord til mine – og alligevel siger *vor* – er det naturligvis, fordi jeg blot i dag er eksponenten for hele den indsats for jeres uddannelse, dimittender, der hedder Nr. Nissum seminarium. Der står både bestyrelse, lærere og personale bag, en vældig indsats i en fælles interesse: Vore elever, deres dygtiggørelse, deres ve og vel. Utvivlsomt vil jeres forældre og venner slutte op bag ved os og gøre disse ord til deres: »Ja, I er vor ære og vor glæde.« Og i den sammenhæng vil vi mindes de to hjem, hvis ære og glæde så brat blev dem frataget: Olivarius' og Villy Kristensens.

Imidlertid må jeg straks sige: Vi må ikke misbruge Paulus. Han brugte ordene i den rigeste betydning, jeg kender. Han havde fået lov til at være deres vejleder til Kristus, til hele frelsen. Større nåde findes ikke under dette livs vilkår. Vi her på seminariet må desværre sige i ærlighed: Vi kender intet til, om den nåde er blevet os givet overfor nogen af jer, endsige da for hele flokken. Tværtimod anklages vi undertiden i elevblade for at tage troen fra elever, eller for at stedet her virker nedbrydende på troende unge, der kommer hertil som elever. Det er aldrig lykkedes mig at blive stillet ansigt til ansigt med en sådan klagende i fuldt alvor. Ve os, om det virkelig var sandt. Så hellere møllestenen om halsen, som Jesus siger det. Men selvfølgelig ved vi da godt, at netop disse brydningsår, hvor I går her, sandsynligvis har evighedsbetydning for jer. Netop i disse år er det vor opgave overfor jer at drage omsorg for, at I får tilstrækkelige kundskaber med i jeres bagage. Der vil sikkert være mere end

en af jer, som havde trængt til mere ro til modning, til eftertanke og afklaring. Dertil hører at få tingene lidt mere på afstand, så der kan dannes eller vindes et perspektiv. I st. f. blev vel hyppigt nye arbejds- og kundskabskrav væltet ned over jer. Hvis jeg troede, vi kunne gøre om ved dette forhold, ville jeg forsøge det. Mest af alt, vi gerne ønsker jer at nå frem til både medens I er her – og nu når I forlader os – er en moden, kristen livsholdning ud af tro. Derom håber jeg ikke, I kan tvivle, og gid ingen må kunne det med rette. Måtte der gives os nådedage i landet og også her, da livets væld rinder frisk igen, så tro får lov at avle tro til »ære og glæde«.

Med det her nævnte forhold vel forstået vil jeg alligevel vove endnu engang at vende mig til jer, dimittender, med tiltalen: »Ja, I er vor ære og vor glæde.« Se, af alle de hundreder af taler, jeg har holdt i mit liv, har næppe nogen været talt for så døve øren som mine vielsestaler for brudefolkenes. Det skal være dem tilgivet, for det er dog forståeligt, men så håbede jeg på bryllupsgæsterne, og der havde jeg meget ofte stor glæde ved at høre dem drøfte tingene bag efter. For en måneds tid siden fik jeg al tvivl aflivet, om jeg nogensinde har nærret nogen, at i min nuværende situation er mine dimissionstaler i denne henseende at ligne ved vielsestalerne. Om høsten er høns døve. En femårs jubilar, der var til stævne her, sagde det ligeud: »Ikke et ord hørte jeg. Men så læste jeg dem bagefter i årbogen.«

Så finder jeg altså mod til at sige dem alligevel – og måske allerede »følget« i dag kunne finde lidt glæde i dem. Og det var netop det femårs jubilæumshold, der var her for en måned siden, der bragte mine tanker ad disse baner om glæden, og der har de færdedes siden. De var så glade, de femårige. Hele holdet, der var her, havde dette præg. Dermed bragte de også glæde tilhuse hos os, der var indbudt til samvær med dem. Jeg selv står i taknemlighedsgæld til dem – bare fordi de var rigtig så glade. Ikke vittige, slagfærdige, morsomme – ja, det har der vel også været noget af. Men det er jo bare glædens udenværker. Nej, de var glade. For hvad? For gerningen, de havde fået betroet, for samværet med hinanden på det gamle sted her, mon ikke også for livet og for sommeren, der nu endelig kom efter den lange vinter. Jeg ved det ikke. Men vi, der var gæster ved den sammenkomst havde alle et stærkt indtryk af, at de var glade.

De har en tak til gode fra mig, bare fordi de var glade. De gjorde mig glad. Da jeg en af de følgende dage læste en bog af og om en kendt pædagog, faldt jeg naturligvis over dette ord: »Hvis du ikke skaber glæde, er det småt og ligegyldigt, hvad du ellers må få gjort.«

Naturligvis – siger jeg. Jo, for når man får øjet lukket op for en ting, møder man den derefter allevegne, og så undres man, at man da ikke har set det før. Jeg er bange for, at pædagogen har ret. Bange, hvorfor bange? Jo, for det er et uhyre krævende ord. Jeg gad vide, om ikke den *moderne psykiater* har ret, der hævder, at et *menneskes naturlige tilstand er den halvsure, utilfredse?* Hvis det er sandt, nytter det altså i den forstand ikke med bare at være naturlig. For den tilstand gør ingen glad. I »*Flugten fra opvasken*« har *Tove Ditlevsen* et skrækkeligt kapitel, der naturligvis er mesterligt skrevet, om hvad hun alt husker om sin skoletid på Vesterbro. Ikke een eneste glad lærer eller lærerinde. Kapitlet hedder netop: »Jeg husker –«, og det hun husker, er netop den trælse, forfærdelige, næsten kroniske historie om en skrækkelig skoletid. Det svider ikke mindre at læse sligt, selvom jeg selv har de stik modsatte erfaringer fra min landsbyskole-tid. Løsningen ligger sikkert slet ikke i modsætningen byskole kontra landsbyskole. Løsningen er læreren/lærerinden. *En københavnsk lærer* fortalte mig netop *om en kollega* ved den københavnske skole, en dimittend herfra, og sagde om ham: »Hvor er det dejligt at komme ind i en klasse, når han lige har haft den. Børnene er så glade og veloplagte.« Solskinnet sidder dem endnu i hjerte og ansigt efter frikvarteret, de er oplagte, modtagelige og arbejdslystne. Sikke et vidnesbyrd at få! Mon ikke glæde virker på et barnesind som solskin på en lukket blomst? Den folder sig ud, den tager næring til sig, den vokser og modnes, den dufter, som den kan bedst, den fryder beskueren. Og mon ikke alle mennesker på det punkt beholder noget af det barnlige? Vi vil så gerne glædes, men skal altså *forlade det naturlige, surheden, og endnu engang forlade det naturlige, egoismen, og søge at glæde andre.* For en lærer og lærerinde bliver det *livsjob*, time efter time. Er der så ikke grund til at være bange? Gør man *status som glædesspreder*, står man sig ved *ærlighed* som altid. Må man ned med nakken som en, der *hellere vil nasse på andre* end selv yde, så vil vel heller *ikke denne klaring være spildt, med mindre man bortforklarer* i st. f. at angre. Og tænk så på, hvor langt *glædens energi* rækker! Helt ind i næste time, til næste lærer osv. osv. *Glædens energi synes heller ikke at forsvinde.* Der var jo *tre røvere i Rold. Surhed, selv-syge* er nævnt. Den tredie er *dovenskab*. En kaldsfristelse både for lærer og præst. Dovenskaben vil gerne yde gode grunde for, at surheden kan have det godt i sin egoisme, men det hele materiale er falsk. Det er en underlig regel, at netop når man har mindst grund – som læreren i det store og hele har det i dag – så fristes han des mere til surhed. Den synes at blive en *nationalsyge i et forsorgssamfund,*

hvor ingen kommer ud for de yderligheder af fattigdom, smerte og fortvivelse, som man kendte tidligere. Samfundet afbøder på alle måder – men glæden derover? Vil nogen nu melde pas, hus forbi, så vil jeg lige minde om, at iflg. *Hans Kirk* gik det ikke så godt til sidst for de tre røvere fra Rold. Ja, en tidlang var der kun to tilbage. Men så måtte også de ændre bopæl. Den ene blev sagfører i Ålborg, den anden i Hobro. *Surheden eller egoismen iført alvorens eller endog religionens advokatkapper er vel blot endnu farligere.*

Brug jeres medfødte lune også på jer selv. Det vasker så megen facadecream af. Det muntre, spøgende og vittige har såmænd da også sin mission, men *pas* meget på *ironien* overfor børn. Den må man vist helst kun anvende på folk, der står over en, og de forstår den alligevel ikke. I vores gerning er *ironien* farlig. Men de andre tre hjælpere kan man dog vel nok kalde på engang imellem. Jeg savner, at mit nye kontor skulle bringe mig nogle af de latterkaskader, jeg fik serveret midt i papirmaset fra klasseværelserne rundt om mig før. Det var så forjættende at høre, at man ikke sov, nej, man morede sig. Så blev der nok indåndet andre ting i den time også, som ikke så hurtigt forduftede.

Nu skal man ikke tro, at glædens hemmelighed stikker deri, om man selv på en glohed sommerdag i et glohed klasselokale altid kan præstere et *fastfrosset »spejdersmil«*. I en ventetid på eksamensgæster til frokost sad jeg ved flygelet derhjemme og kom til at sammenligne *to melodier til samme festsalme*. Den ene var vitterlig en folkemelodi af de ægte nordiske i moll. Den anden en mere moderne melodi af den dog ikke helt ucfne Berggreen. Han ville naturligvis synge festligt og spillede i dur. Alligevel var der for min sjæl ikke mere end 35 % fest hos Berggreen, hvor den gamle folkemelodis moll bar hele gudstjenestens herlighed til mit sind. Det var jeg overrasket ved! Nå, tænkte jeg, er et menneske fra sin skabers hånd støbt i moll, kan det alligevel være allerbedst egnet til at bære festen til et medmenneskes sind. Heller ikke her kan vi søge tilflugt, som det ofte gøres, og sige: Sådant er nu jeg, et alvorsmenneske, og derfor kan jeg da ikke skabe glæde ved at være glad. Jo vi kan. Gid vi kunne lære rigtig at *rutte med glæden!* Der er nok, der trænger til den, og jo mere, vi kan give, jo gladere bliver vi – uden at det i nogen måde duer som argument. Jeg husker den *gamle pastor emeritus*, der ved den unges ordination talte så magtfulde ord om tjenestens herlighed på 45 års erfaringsbaggrund. Især om sliddet og ydmygelsen og senere om søndagens helg og især den sitrende, ydmyge og søndagsrene glæde, der kunne fylde en præst, der gik fra kirke. Sådant kan det også være at gå fra skole.

Både Bjørnson og Martin A. Hansen vidste adskilligt om det, tror jeg, så forskellige de end må være. Og må jeg her minde jer om Luther. Allan Berg knækkede på fortræffelig måde *confessio augustanas* nødder og deducerede i sidste opgave til mig deraf det lutherske menneskesyn. Han mente nu dette menneskesyn fremmed for de fleste børns forældre her i landet. Skal man ikke des mindre iflg. den blå betænkning yde religionsundervisning i folkeskolen på den evang.-lutherske grund, ville man fremmedgøre børnene for forældrene. Altså ønskede Berg konsekvent religionsundervisningen ind under kirken, der dog har en bekendelse. Friheden m. h. t. religionsundervisning ville dermed blive understreget. Det morsomme er jo, at her bruger Berg det lutherske bekendelseskraft til at slå Luther på munden med. Han ønskede i situationen dengang netop religionsundervisningen væk fra kirken og lagt ind under det verdslige regimente i lærerstanden, verdslig imidlertid i luthersk betydning. D. v. s. at lærerstanden også er sat af Gud, at man altså også i denne stand kan og skal tjene sin Gud og Fader. Så er det altså rigtigt at præst og lærer er i samme båd, hvis de altså begge opfatter deres gerning i luthersk betydning. At Hal Koch og Allan Berg har ret, at disse tanker er fremmede for vort folk, eller på vej til at blive det, er vist sandt nok. Derfor kan de alligevel være rigtige. – Derfor vil jeg slutte med at ønske for jer, at *jeres glade ansigter* – både i skolen og ellers – *må støbes i form indefra* ligesom jeres stemmer. At I må få lov til at lykkes, så I kan rutte med glæden hver *på sin toneart*, fordi I er i kaldstjeneste. Jeg kan ikke lukke skolens dør op for jer og sige: Vær nu tro i det små, *strid med alle røvere og tjen med glæde*. Så vil jeg siden lukke næste dør op og sige: Gå ind til din Herres glæde! Men Gud kan, så det sker, Ham til ære og glæde. Lykke til.

▲

Førreste række fra venstre: Tove Pedersen Sloth, Lilli Morsing, Gertrud Tarp Madsen, Karen Nielsen, Marna Signy Holm, Else Aarup, Anna Margit Hansen, Inga Tougaard Nielsen, Elisabeth Lund Jensen, Sonja Irene Jensen, Minna A. Knudsen.

2. række: Lektor Sv. E. Abrahamsen, fru lektor Christensen, lektor Chr. M. Christensen, forstander P. C. Gjelstrup, frk. A. Gjelstrup, fru rektor Høgel, rektor E. Høgel, fru lektor Koch, lektor A. Koch, lærer M. P. Sørensen, fru lærer Sørensen, forstrelærer J. Mikkelsen, fru forstrelærer Mikkelsen.

3. række: Adjunkt M. Waltner, adjunkt V. Christensen, lektor fru H. Christensen, Erik Bendtsen, Rigmor Kristensen, Jane Ægidius, adjunkt fru I. Tangsig Christensen, adjunkt A. Tangsig Christensen, musikdirektør A. Tholand, lektor G. Eriksen, adjunkt S. Rosenstand, adjunkt N. H. Ilsoe, lærerinde frk. E. Larsen.

4. række: Adjunkt J. Albertsen, Sven-Aage Kristensen, Edith Christensen, Anne Marie Huss, Jens Ejvind Knudsen, Henry Jensen, Vera Møl Søndergaard, Karen Margrethe Vestergaard, Elly Margrethe Nielsen, Jørgen Kønn Sørensen.

5. række: Kaj Holst-Wegeberg, Henning Jakob Jørgensen, Svenning Dalsgaard Hansen, Henning Pedersen, Gunnar Pedersen, Peter Korsholm Mortensen, Kaj Brogaard Jensen, Bent Olesen, Gunnar Bonnerup Nielsen, Jens Peter Yde Jespersen, Svend Mohr Christensen, lærer R. Olesen.

Årets dimittender

Ved lektor Søren Porup (47)

A

- Bendtsen, Erik*, f. 17.3.1937 i Arnborg, Ringkøbing amt, søn af landmand Alfred Bendtsen, Arnborg. Ansat ved Lemvig skole.
- Christensen, Svend Mohr*, f. 24.2.1940 i Nr. Nissum, Ringkøbing amt, søn af landmand Aage M. Christensen, Nr. Nissum. Soldat.
- Ernstsen, Karen Nannastad*, f. 27.4.1938 i Kongsted, Vejle amt, datter af overlærer Nannastad Ernstsen, Fredericia. Gift med Allan Berg Nielsen (63). Ansat v. Løjtegårdsskolen, Tårnby.
- Hald, Lilli*, f. 6.6.1939 i Holstebro, Ringkøbing amt, datter af repræsentant Carl Hald, Holstebro. Gift med Niels Morsing (sem. III kl. 63-64). Ansat ved Lemvig skole.
- Hansen, Anna Margit*, f. 12.6.1940 i Rørbæk, Ålborg amt, datter af afd. gårdejer Kristen Hansen, Rørbæk. Gift med Henning J. Jørgensen (63). Ansat ved Klejtrup skole pr. Hobro.
- Hansen, Svenning Dalsgaard*, f. 24.8.1932 i Børkop, Vejle amt, søn af fhv. rejsebud Johs. Hansen, Vejle. Ansat ved Skjoldborg skole, pr. Vorbasse.
- Holm, Marna Signy*, f. 1.12.1940 i Våg, Færøerne, datter af skibsfører Alfred Holm, Våg. Gift med Jakup Olaf Olsen (62). Ansat ved Våg skole, Suderø, Færøerne.
- Huss, Anne Marie*, f. 9.6.1940 i Gesten, Ribe amt, datter af gårdejer Chr. Huss, Gesten. Ansat ved Klejtrup skole pr. Hobro.
- Jensen, Elisabeth Lund*, f. 31.12.1940 i Hvilsum, Viborg amt, datter af gårdbestyrer Jacob L. Jensen, Østrup. Ansat ved Ærøskøbing skole.
- Jensen, Henry*, f. 18.4.1935 i Brund, Thisted amt, søn af landmand Karl Jensen, Brund. Ansat ved Rødekro skole.
- Jensen, Kaj Brogaard*, f. 27.8.1940 i Bedsted, Thisted amt, søn af ekspedient Christian Jensen, Hillerslev. Soldat.
- Jensen, Sonja Irene*, f. 19.6.1940 i Vorup, Randers amt, datter af gartner Børge Jensen, Vorup. Ansat ved Ørebros skole, Kettrup pr. Fjerritslev.
- Jespersen, Jens Peter Yde*, f. 18.9.1936 i Klejtrup, Viborg amt, søn af slagtermester Jens Y. Jespersen, Rær pr. Thisted. Gift med Helga Møller (62). Ansat ved Rødekro skole.
- Jørgensen, Henning Jakob*, f. 6.9.1940 i Næsbjerg, Ribe amt, søn af købmand P. Jørgensen, Næsbjerg. Gift med Anna Margit Hansen (63). Soldat.
- Grysbæk-Knudsen, Jens Ejvind*, f. 23.1.1932 i Blåhøj, Vejle amt, søn af gårdejer Johannes Knudsen, Blåhøj. Ansat ved Nykøbing M. skolevæsen.

- Knudsen, Minna Antomine*, f. 15.10.1937 i Ørre, Ringkøbing amt, datter af gårdejer Ferdinand Knudsen, Ørre. Ansat ved Sunds skole.
- Kristensen, Rigmor*, f. 3.10.1937 i Grauballe, Viborg amt, datter af gårdejer Ivar Kristensen, Grauballe. Ansat ved Den reformerte Skole, Fredericia.
- Kristensen, Sven-Aage*, f. 5.2.1940 i Naur, Ringkøbing amt, søn af landmand Niels Kr. Kristensen, Naur. Ansat ved Ejderskolen, Rendsborg.
- Madsen, Gertrud Tarp*, f. 4.9.1940 i Søndbjerg, Thisted amt, datter af lærer Kr. Madsen, Søndbjerg. Ansat ved Askov-Malt skole pr. Vejen.
- Mortensen, Peter Korsholm*, f. 12.1.1940 i Egtved, Vejle amt, søn af boelsmand Viggo A. Mortensen, Bølling. Soldat.
- Nielsen, Elly Margrethe*, f. 13.2.1939 i Aulum, Ringkøbing amt, datter af gårdejer Sofus Nielsen, Aulum. Ansat ved Langelinie skole, Vejle.
- Nielsen, Gunnar Bonnerup*, f. 25.11.1937 i Vesløs, Thisted amt, søn af landmand Niels Chr. Nielsen, Vesløs. Ansat ved Hillerslev skole.
- Nielsen, Inga Tougaard*, f. 23.3.1941 i Østerbølle, Viborg amt, datter af snedker N. S. Nielsen, Østerbølle. Ansat ved Nykøbing M. skolevæsen.
- Olesen, Bent*, f. 16.9.1940 i Sevel, Ringkøbing amt, søn af gårdejer Knud Olesen, Djeld. Soldat.
- Pedersen, Gunnar*, f. 16.4.1939 i Måbjerg, Ringkøbing amt, søn af landmand Peder Pedersen, Ølby. Soldat.
- Pedersen, Henning*, f. 9.11.1940 i Tommerup, Odense amt, søn af forstander Henry Pedersen, Grejsdalen. Soldat.
- Sloth, Tove Pedersen*, f. 22.3.1939 i Ny sogn, Ringkøbing amt, datter af landmand Esper Pedersen Sloth, Ny sogn. Ansat ved Ringkøbing skole.
- Søndergaard, Vera Møl*, f. Christensen, f. 18.8.1930 i Gettrup, Thisted amt, datter af købmand Møl Christensen, Stagstrup. Ansat ved Skagen skolevæsen.
- Sørensen, Jørgen Rønn*, f. 20.9.1940 i Viborg, Viborg amt, søn af plejer Aage Sørensen, Viborg. Gift med Eie Birgitte Heide Ottosen (sem. II kl. 62-63). Soldat.
- Vestergaard, Karen Margrethe*, gift Nielsen, f. 28.10.1939 i Kjellerup, Viborg amt, datter af gårdejer Andreas Vestergaard, Kjellerup. Ansat ved Bording skole.
- Wegeberg, Kaj Holst*, f. 24.10.1937 i Thyborøn, Ringkøbing amt, søn af lodsformand A. C. C. Wegeberg, Thyborøn. Ansat ved Ringkøbing skole.
- Ægidius, Jane Marie Petrine Drews*, f. 24.6.1928 i Århus, Århus amt, datter af gårdejer Drews Ægidius, Hjerm. Ansat ved Eksternatskolen i Holstebro.
- Ørskov, Edith*, f. 18.7.1940 i Fjølstervang, Ringkøbing amt, datter af gårdejer Chr. Ørskov, Fjølstervang. Gift med Knud Erik Christensen (60). Ansat ved Snebjerg skole.
- Aarup, Else*, f. 30.4.1940 i Vedersø, Ringkøbing amt, datter af gårdejer Dalsgaard Aarup, Vedersø. Ansat ved Brørup skole.

B

- Andersen, Gudrun*, f. 29.9.1938 i Hvidbjerg, Thisted amt, datter af enkefru A. Andersen, Struer. Ansat ved Holstebro skolevæsen.
- Bendtsen, Gusta*, f. 4.7.1939 i Arnborg, Ringkøbing amt, datter af landmand Alfred Bendtsen, Arnborg. Ansat ved Rise skole pr. Rødekro.
- Bonnerup, Aksel Boesen*, f. 6.4.1939 i Skovsted, Thisted amt, søn af gård-ejer Peter B. Bonnerup, Skovsted. Soldat.
- Christensen, Verner*, f. 29.4.1940 i Vandet, Thisted amt, søn af landmand Karl E. Christensen, Nors. Soldat.
- Christiansen, Gunhild Bathum*, gift Sørensen, f. 30.9.1940 i Vindelev, Vejle amt, datter af gartner Simon Christiansen, Nr. Snede. Ansat ved Grindsted skole.
- Frederiksen, Orla Allan Hjertmann*, f. 6.7.1934 i Hørrup, Viborg amt, søn af landmand Niels Frederiksen, Hørrup pr. Møldrup. Ansat ved Endelave skole pr. Horsens.
- Frøkiær, Anna Elise*, f. 4.12.1938 i Filskov, Vejle amt, datter af tømrer Marius Frøkiær, Filskov. Ansat ved Mejrup Kirke centralskole pr. Holstebro.
- Graversen, Bruno Birger*, f. 13.12.1936 i Asp, Ringkøbing amt, søn af gård-ejer Alfred Graversen, Asp. Gift med Lisbeth Knudsen (63). Ansat ved Flynder centralskole pr. Bækmarksbro.
- Jakobsen, Ulla*, f. 10.6.1939 i Randers, Randers amt, datter af bager Jens S. Jacobsen, Vorup, Randers. Ansat ved Herlev skolevæsen.
- Jensen, Karen Margrethe*, f. 18.4.1940 i Resen, Ringkøbing amt, datter af gårdejer Johs. Jensen, Resen. Ansat ved Ejsing skole pr. Vinderup.
- Jensen, Kirsten Lodberg*, f. 22.3.1941 i Esbjerg, Ribe amt, datter af afd. fisker Christian Lodberg Jensen, Esbjerg. Ophold i England.
- Jensen, Kirsten Orry*, gift Amby, f. 24.3.1940 i Østervrå, Hjørring amt, datter af gårdejer Johs. Jensen, Østervrå. Ansat ved Nøvling kommuneskole pr. Ålborg.
- Jensen, Martin Riis*, f. 31.12.1936 i Bjørndal, Thisted amt, søn af gårdejer Peter Odgaard Jensen, Bjørndal, Uglev. Gift med Mette Gadegaard (sem. IV kl. 63-64). Ansat ved Struer skolevæsen.
- Jørgensen, Ingrid*, f. 24.2.1940 i Hejnsvig, Ribe amt, datter af husmand Peder Jørgensen, Bolding pr. Hejnsvig. Ansat ved Ejstrupholm skole.
- Kirkeby, Inga Drøjdal*, f. 10.8.1939 i Fabjerg, Ringkøbing amt, datter af gårdejer R. Kirkeby, Fabjerg. Ansat ved Ærøskøbing skole.
- Knudsen, Maren Elisabeth Visby*, f. 6.4.1940 i Kallerup, Thisted amt, datter af gårdejer Jørgen K. Knudsen, Kallerup. Gift med Bruno Graversen (63). Ansat ved Flynder centralskole pr. Bækmarksbro.
- Mark, Kirsten*, f. 18.8.1940 i Vokslev, Ålborg amt, datter af karetmager Ludvig Mark, Vokslev pr. Nibe. Ansat ved Søby skole, Ærø.
- Michaelsen, Niels Chr. Birkeholm*, f. 20.1.1940 i V. Hassing, Ålborg amt, søn af gårdejer Holger Michaelsen, Langholt. Soldat.
- Nielsen, Allan Berg*, f. 24.7.1940 i Odder, Århus amt, søn af arbejdsmand Sigurd Berg Nielsen, Odder. Gift med Karen Ernstsen (63). Ansat ved Løjtegårdsskolen, Tårnby.

B

Forreste række fra venstre: Maren Visby Knudsen, Kirsten Simonsen, Gunhild Bathum Christiansen, Kirsten Lodberg Jensen, Karen Margrethe Jensen, Grethe Larsen Ravn, Kirsten Mark, Inga Drojdal Kirkeby, Gudrun Andersen, Martha Tidemann Pedersen.
 2. række: Skoleinspektør A. Møller, fru skoleinspektør Møller, adjunkt E. Fonsmark, lektor S. Porup, lektor J. Hejbøl, fru rektor Høgel, rektor E. Høgel, adjunkt C. W. Lebahn, lærerinde fru H. Elbech Hansen, lærer V. Elbech Hansen, fru forstrelærer Jensen, forstrelærer V. Jensen.
 3. række: Lektor T. Ringgaard, forstander P. C. Gjelstrup, musikpædagog E. Gadegaard, Ulla Jakobsen, lektor frk. E. Jensen, Hanne Pilgaard, Marie C. Wiwe, Anna Elise Frøkiær, Gusta Bendtsen, Kirsten Orry Jensen, Ingrid Jørgensen, fru lærer Kingo Sørensen, lærer Kingo Sørensen, skoleinspektør S. A. Pilgaard.
 4. række: Adjunkt P. Skovbakke, adjunkt Bent Pedersen, Allan Berg Nielsen, Bruno B. Graversen, Aksel Boesen Bonnerup, Peder Herman Nielsen, Anders Yde, Johanne Elisabeth Sønderis, Sv. Erik Sørensen, Erik Sørensen, Orla Hjertmann Frederiksen.
 5. række: Aksel Beldring, Niels Kristian Riis, Martin Riis Jensen, Ankjær Toftgaard Poulsen, Herluf M. Sloth, Jørgen V. Østerby.

- Nielsen, Peder Hermann*, f. 27.12.1936 i Dollerup, Thisted amt, søn af gårdejer Mourits Nielsen, Dollerup pr. Sjørring. Ansat ved Horne højskole.
- Pedersen, Martha Tidemann*, f. 26.2.1934 i Vejen, Ribe amt, datter af fodermester Karl Pedersen, Håstrup pr. Fredericia. Ansat ved Jegindø skole pr. Hvidbjerg, Thy.
- Pilgaard, Hanne*, f. 30.7.1940 i Holstebro, Ringkøbing amt, datter af stads-skoleinspektør S. A. Pilgaard, Lemvig. Ansat ved Æbeltoft skole.
- Poulsen, Ankjær Toftgaard*, f. 6.2.1941 i Hjerm, Ringkøbing amt, søn af gårdejer Poul T. Poulsen, Hjerm. Soldat.
- Ravn, Grethe Larsen*, gift Kjær Nielsen, f. 16.3.1939 i Ydby, Thisted amt, datter af landmand Johs. Larsen Ravn, Ydby. Ansat ved Ræhr skole pr. Thisted.
- Riis, Niels Kristian*, f. 19.8.1936 i Heltborg, Thisted amt, søn af gårdejer Peder Riis, Ydby. Ansat ved optagelsehjemmet i Struer.
- Simonsen, Herluf*, f. 27.5.1940 i Skjern, Ringkøbing amt, søn af stationsbetjent A. Simonsen, Skjern. Ansat ved Ringkøbing skole.
- Sloth, Herluf Møller*, f. 21.6.1939 i Søndbjerg, Thisted amt, søn af gårdejer Peder Sloth, Søndbjerg. Ansat ved Aulum byskole.
- Søndergaard, Kirsten*, f. 18.1.1940 i Tarm, Ringkøbing amt, datter af vice-skoleinspektør A. Søndergaard, Skjern. Gift med Robert Simonsen (sem. IV kl. 63-64). Ansat ved Struer skolevæsen.
- Sønderriis, Johanne Elisabeth*, f. 6.8.1938 i Nr. Nissum, Ringkøbing amt, datter af gårdejer Harald Sønderriis, Nr. Nissum. Ansat ved Nykøbing M. skolevæsen.
- Sørensen, Erik*, f. 5.7.1934 i Rødding, Viborg amt, søn af husmand Søren J. Sørensen, Rødding. Ansat ved Jegindø skole pr. Hvidbjerg, Thy.
- Thorgaard, Knud*, f. 24.1.1940 i Kokholm, Viborg amt, søn af landmand N. P. Thorgaard, Kokholm pr. Viborg. Soldat.
- Wiwe, Maria Cæcilie*, f. 9.8.1940 i Viborg, Viborg amt, datter af plejer Jørgen Wiwe, Viborg. Ansat ved Egeskov skole pr. Fredericia.
- Yde, Anders*, f. 16.7.1940 i Skjoldborg, Thisted amt, søn af gårdejer Chr. Yde, Skjoldborg. Ansat ved Nibe skolevæsen.
- Østerby, Jørgen Vilhelm*, f. 12.1.1935 i Lomborg, Ringkøbing amt, søn af gårdejer Thomas Østerby, Lomborg. Ansat ved Blidstrup ungdomsskole, Mors.
- Sørensen, Svend Erik*, f. 27.9.1939 i Struer, Ringkøbing amt, søn af lokomotivfører H. A. Sørensen, Struer. Ansat i Ålborg amt.
- Beldring, Aksel Jacob*, f. 27.6.1936 i København, Københavns amt, søn af kontorassistent G. P. B. Olsen, København. Leder af Lemvig ungdomsgård.
- Hedegaard, Jørn Christian*, f. 20.5.1937 i Svendborg, Svendborg amt, søn af portner Kai Hedegaard, Struer. Ansat på Fyn.

Af årets dagbog

Ved J. Søndergaard Jacobsen (06)

Ansættelser.

24. Janus Johs. Hansen, Kettrup, læ. i Fjerritslev.
28. Valdemar Nikolajsen, ol. i Tversted.
30. Johs. Andersen, Ørum, skoleinsp. Ørum-Vejrum-Viskum.
33. Magne Linderoth, Sommersted, ol. i Herning.
35. P. J. Aunsholt, viceinsp. i Herning.
35. Hilda Linderoth, li. i Herning.
36. Maren K. Vestergaard, li. i Thisted.
39. Jens Møller Nielsen, Gødstrup, ol. i Snejbjerg.
40. Kristen Sloth, skoleinsp. i Erritsø v. Fredericia.
41. Karl Børge Borum, Nr. Felding, ol. i Aulum.
41. J. P. Nielsen, skoleinsp. i Korsør.
42. Elisabeth Jensen, f. Nørskov Lauritsen, ol. i Lemvig.
42. Karen Bodil Fonsmark, ol. i Lemvig.
43. Børge Lillelund, leder af praktikken v. Ålborg Sem.
44. Jens Kirkegaard, viceinsp. i Halsted-Aunede.
46. Knud E. Morsing, Rendsborg, ol. i Slesvig.
46. Jacob Larsen, l.l. i Ellested v. Nyborg.
46. Elly Højen Pedersen, ol. v. Skovsgårdsskolen.
46. Hans Skadkær Pedersen, Odense, sk.insp. i Herning.
48. Edmund Højen Pedersen, ol. v. Skovsgårdsskolen.
48. Niels Chr. Helligsøe, ol. i Bjerringbro.
49. Esther G. Frandsen, ol. i Nykøbing M.
49. Erik Nøe Aaberg, ol. i Lyngby-Tårnbæk.
50. Jens Kr. Markussen, Herning, tunghørekonulent.
51. Jacob Hauge Nielsen, adjunkt v. Nr. Nissum Sem.
52. Preben Visby Sørensen, Thisted, l. i Hjørring.
56. Henry Primdahl Jensen, Nr. Sundby, l. i Ikast.
56. Hans Peder Ulf, l. i Stagstrup.
57. Aase Visgaard Christensen, l.l. i Vejrum v. Struer.
57. Eva Bode Eriksen, Ålborg, li. v. Rønde Kursus.
58. Herdis Fogde, f. Hejbøl, li. i Bedsted og talepædagog for Sydthy.
58. Elvin Jakobsen, l. i Falslev-Vindblæs v. Mariager.
58. Emilie Jakobsen, li. do.
59. Oda Rønnesz Nielsen, f. Pedersen, Ålborg, li. i Vadum v. Ålborg.
60. Knud Erik Christensen, Nr. Nissum, l. i Snejbjerg.
60. Anna Margrethe Eskesen, li. i Hvidbjerg, Thyholm.
61. Knud Erik Green, l. i Barrit, Vejle amt.

61. Knud Vægter, asp. i Bækmarksbro.
 61. Niels M. Thomsen, l. i Sdr. Lem.
 61. Jørgen Dahl, l. i Sønderhå.
 61. Henry Dahl, asp. i Gudum, Vestj.
 62. Chr. Astrup Christensen, asp. i Ringkøbing.
 62. Jens Aage Thøgersen, l. på Rydhave Ungdomsskole.

Afskedigelser.

Med pension.

14. Søren Chr. Bregl, amtsskolekonsulent, Tønder, 31.10.
 14. Louis Th. Lomholt, skoleinsp., Kolding, 28.2.
 16. Kr. Emil Thomsen, Stenstrup, 31.12.62.
 17. K. P. Samuelson, skoleinsp., Odense.
 17. Aage Niels Bjerre Christensen, skoleinsp., Ranum, 31.1.
 18. Ditlev Andersen, viceinsp., Ikast.
 20. Karen Jensen, Vejrum sdr. skole, Hjerm.
 21. Chr. Jensen, Branderup, 31.1.
 23. H. Em. Nielsen, Bjert v. Vinde-
 rup, 31.10.
 23. Axel Hagelskjær, ventepenge,
 Tiphede.
 27. Nicoline Thomsen, Videbæk,
 31.7.
 33. Jens Alfred Jensen, Ørum, Thy,
 31.7.

Uden pension.

49. Robert Jensen, Karlslunde
 v. Tåstrup.

Navneforandring.

08. C. C. Skjoldager Larsen – til
 Skjoldager.
 61. Knud Nielsen – til Vægter.

Dødsjald.

00. Mads Christian Kristensen,
 Gulev, før Nøddelund, 22.10.
 02. A. C. Hoppes enke Anne,
 f. Nielsen, 29.9.
 03. Fritz C. P. Jacobsen, Slagelse,
 15.1.
 04. Peder Antonsen, Struer, før
 Kokspang, død i maj.
 04. Carl Jørgensen, Vejle, før
 Sejrup, 12.2.
 04. C. F. Krulls hustru Louise,
 f. Jensen, 27.4.
 05. Marius Jensens hustru Karen,
 f. Pedersen, 23.1.
 06. C. M. Julin, Roskilde, 18.11.
 07. Jens Chr. Clausen, Vejle, 25.10.
 09. J. A. N. Strunge, Grønfeld v.
 Rønde, 23.9.
 11. Hjalmar Asschenfeldt-Hansen,
 Hedensted, før Gl. Sole, 9.8.
 11. Fru Nina Asschenfeldt-Hansen,
 f. Sørensen, 10.2.
 14. Jens Nielsen Aggernæs, Avedøre,
 død i marts.
 14. Jens M. Hagelskjær, 6.11.
 17. P. Johs. Pedersen, Holsteborg,
 7.12.62
 17. N. J. Sønderbys hustru Abalone,
 f. Vemmelund, Skjern, 1.3.
 20. Jenny Hauskov Nicolajsen,
 f. Kristensen, Vemb, død i april.
 26. Ellen Korsholm, Esbjerg, 26.3.
 28. Johannes I. Baltersen,
 Brændekilde, død i maj.
 28. Malta Emil Fischer, Støttrup,
 dræbt v. færdselsulykke 25.9.
 38. Sv. Aage Stadel Pedersens
 hustru, Jenny, f. Holm, 23.8.
 47. Ejner Kræmmer Pedersen,
 Hjerm, død i september.

- Sem.lektor H. J. Hansen, 27.1.

Regnskab 1963

Nr. Nissum Sem.s Elevforening

Indtægter:

Kassebeholdning v. årets begyndelse	4.330,01	
Kontingenter	7.380,00	
For gl. årbøger	11,00	
Indvundne renter	73,06	
		<hr/>
Balance	11.794,07	

Udgifter:

Ärbogen:		
Trykning	4.441,50	
Postbesørgelse	366,00	
Tryksager	26,70	
Klicheer	992,00	5.826,20
Forretningsførers udgifter:		
Tryksager	10,50	
Papir, porto, telefon	75,32	85,82
Redaktørens udgifter:		
Porto og telefon i tiden 1958-62		100,00
Krans til lektor Hansens bære		70,00
Kassebeholdning:		
Indest. på giro	2.820,54	
Indest. på bankbog	2.886,09	
Kontant	5,42	5.712,05
		<hr/>
Balance	11.794,07	

Kære elevforeningsmedlemmer!
Hermed regnskab for 1963. Tak for samarbejdet!

Venligst
M. P. Sørensen.

Nærværende regnskab er d. d. gennemgået af undertegnede, bøger og bilag er sammenholdt. Kassebeholdningen eftersat. Intet fundet at bemærke.

Nr. Nissum, den 13. november 1963.

J. Søndergaard Jacobsen,
sign.

Foreningsmeddelelser

Ud fra årbogens foranstående blade får medlemmerne en beretning om årets gang på stedet her. Derfor kan jeg undlade en sådan. Kun skal der nævnes, at jeg sidste år fremsatte et par forslag m. h. t. elevforeningens navn og evt. særlige, aktuelle opgaver. Året er dog løbet så stærkt, at det givne oplæg ikke fra min side er blevet ført videre. Det får så foreløbig være fremtid.

Bestyrelsen

Elevforeningens bestyrelse består af:

Formand: lektor *A. Koch*, Nr. Nissum sem., afgår 64.

Kasserer: lærer *M. P. Sørensen*, Nr. Nissum, afgår nu.

Redaktionsudvalg:

Lektor *S. Porup*, Nr. Nissum sem., afgår 64.

Lærer *A. Bjørnkjær*, Bøvling, afgår nu.

Førstelærer *Kr. Madsen*, Søndbjerg, pr. Uglev, afgår nu.

Lærer *Anders Stokholm Frandsen*, Gudum, afgår 64.

Seminarieelev *Borge Jakobsen*, III kl. erstattes med

Johan Thastum, II. kl.

Valg

Som det fremgår af ovenstående er kassereren og A. Bjørnkjær samt Kr. Madsen på valg. Valget gælder for kassereren for 3 år, for de to andre 2 år. Lærerkollegiet foreslår genvalg, og alle tre har erklæret sig villige til at fortsætte, hvad vi takker dem for. Af praktiske grunde fremsættes ovenstående forslag nu.

Skulle nogen ønske at bringe andre i forslag, bedes sådant indsendt til undertegnede senest 1. februar 1964, hvorefter der vil blive udskrevet valg ved direkte tilsendelse af stemmeseddel. Såfremt der ikke fremkommer nye forslag, bortfalder valget. Udeblivelse af stemmeseddel betyder altså, at ovennævnte er genvalgt, og anden avertering kan da spares.

Stof til årbogen

Stof til årbogen for 1964 bedes indsendt senest 1. september 1964 til hovedredaktøren, lektor Porup, seminariet. Medlemmerne opfordres til på eget initiativ at komme med bidrag.

Regnskabet

er aftrykt på foranstående side. Det er glædeligt at se, at den finansielle situation nu er under kontrol. Kassebeholdningen er atter steget lidt, så vi har en lille kapital. Kassereren skal have tak for godt arbejde.

Betalingen for årbogen

Betalingen for årbogen er trods dens størrelse uforandret

kr. 8, —

Benyt venligst vedlagte girokort omgående, så kassereren slipper for unødigt arbejde. Kontingent, der ikke er betalt *inden en måned* efter modtagelsen af årbogen, vil blive indkasseret pr. postopkrævning på beløbet + porto.

Benyt vedlagte girokort.

Medlemstal

Foreningens medlemstal kan i øjeblikket ikke opgives nøjagtigt, men omfatter ca. 730 udenbys medlemmer og mellem 4- og 500 på seminariet, altså totalt omkring 1200 medlemmer. Der er altså tale om en ikke uvæsentlig stigning i medlemstallet i forhold til for få år siden. Dog kan man alligevel undre sig over, at antallet af udenbys medlemmer ikke er større. Benyt lejligheden, når den gives, til at fremme medlemstallet. Man kan jo ikke undlade at drage en vis sammenligning mellem dette antal og seminariets placering i gamle elevs mindebog, selv om man skal være varsom med at drage nogen endelig konklusion på dette grundlag.

Bestyrelsen håber, at årbogen må blive en kærkommen julehilsen fra et kært sted til de mange hjem og unge.

Nr. Nissum seminarium, pr. Lemvig.
November 1963.

P. b. v.
Alex. Koch,
fmd.

P.S. Bemærk ovenstående ændring på seminariets postadresse. Det gamle er atter blevet nyt ved ændring af postforholdene.

1963